

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра германської філології

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Спеціальність 035 «Філологія»
Спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури(переклад
включно), перша – англійська»

Лексико-стилістичні аспекти перекладу англomовного економічного
дискурсу

Допущено до захисту «__» _____ 2024 р.
Зав. каф. германської філології __ канд. філол. наук, доц. Баранова С. В.

Виконала:
студентка групи ПР.мз-31с
Волоснікова Наталія Миколаївна

Науковий керівник:
кандидат філол. наук, доцент,
Бровкіна Оксана Володимирівна

Суми 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПЕРЕКЛАДУ ЕКОНОМІЧНОГО ДИСКУРСУ.....	6
1.1 Поняття та особливості економічного дискурсу: структура і функції.	6
1.2 Основні принципи та стратегії перекладу спеціалізованих текстів....	11
1.3 Лексико-стилістичні аспекти перекладу економічного дискурсу: проблеми та підходи.....	15
Висновки до розділу І.....	20
РОЗДІЛ ІІ. ОСОБЛИВОСТІ ЛЕКСИЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ.....	22
2.1 Труднощі та методи перекладу економічної термінології.....	22
2.2 Лексичні трансформації при перекладі економічних термінів з англійської мови на українську.....	30
Висновки до розділу ІІ	36
РОЗДІЛ ІІІ. СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ТА ЇХ ВІДТВОРЕННЯ В ПЕРЕКЛАДІ ЕКОНОМІЧНОГО ДИСКУРСУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	38
3.1 Прийоми передачі стилістичних елементів економічного тексту в перекладі.....	38
3.2 Збереження стилістичної адекватності та тональності економічних текстів при перекладі.....	45
3.3 Методика навчання перекладу англомовного економічного дискурсу для студентів перекладацьких спеціальностей	54
Висновки до розділу ІІІ	54
ВИСНОВКИ	58
SUMMARY	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70
ДОДАТКИ.....	77

ВСТУП

Сучасний етап глобалізації та інтеграційних процесів зумовлює постійний розвиток міжнародної економічної співпраці, де англійська мова виступає основною комунікаційною платформою. Економічний дискурс, як специфічна сфера професійного спілкування, вирізняється високим рівнем стандартизації, використанням спеціальної термінології та наявністю певних стилістичних прийомів, що вимагають від перекладача особливих знань і навичок. В умовах динамічного розвитку економічних відносин та збільшення кількості економічних текстів, завдання адекватного перекладу англійського економічного дискурсу стає важливою складовою забезпечення точності й ефективності комунікації.

Переклад економічного дискурсу супроводжується низкою труднощів, зокрема пов'язаних із лексико-стилістичними особливостями економічних текстів. Професійний економічний текст характеризується наявністю специфічної лексики, використанням метафоричних та ідіоматичних виразів, а також значною увагою до стилістичної відповідності, що має забезпечувати зрозумілість та точність змісту в іншомовному середовищі. Адекватний переклад економічних текстів потребує не лише знання лексичних відповідників, а й розуміння стилістичної забарвленості виразів, що додають особливого значення тексту.

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю аналізу лексико-стилістичних аспектів у перекладі англійського економічного дискурсу з метою підвищення якості й точності передачі змісту. Здатність перекладача ефективно передавати не тільки інформацію, але й стилістичну специфіку економічного тексту сприяє створенню повноцінного розуміння тексту цільовою аудиторією.

Об'єктом дослідження є англomовний економічний дискурс.

Предмет роботи – лексико-стилістичні особливості перекладу англomовних економічних текстів українською мовою.

Мета дослідження полягає в тому, щоб теоретично обґрунтувати та проаналізувати лексичні та стилістичні особливості перекладу англomовного економічного дискурсу на українську мову та визначення оптимальних стратегій для забезпечення його адекватності.

Теоретична база дослідження: стали праці вітчизняних і зарубіжних науковців у галузі теорії перекладу, лінгвістики та економічної комунікації. Зокрема, у дослідженні використано підходи до аналізу економічного дискурсу, розроблені такими вченими, як Лут К.А. [18], Фурт Д. [34], Белікова О.Ф. та Колеснік А.О. [1]. Також враховано сучасні теорії перекладу спеціалізованих текстів, зокрема економічної термінології та стилістичних прийомів, а також дослідження в галузі лексико-стилістичних трансформацій (Бобошко Т.М. [2], Карабан В.І. [10]).

Зважаючи на поставлену мету в дипломній роботі, до виконання впливають наступні **завдання**:

- Проаналізувати лексико-стилістичні особливості англomовного економічного дискурсу.
- Визначити основні труднощі перекладу економічних текстів.
- Запропонувати ефективні методи та підходи до перекладу економічного дискурсу з урахуванням стилістичних аспектів.

Методи дослідження: підходи до перекладу економічного дискурсу, включаючи концепції еквівалентності, адекватності, міжмовної адаптації термінів та стилістичної відповідності тексту в процесі перекладу, також аналіз, синтез, порівняння, індукція, дедукція та узагальнення.

Матеріалом дослідження є англomовні економічні тексти різних жанрів, зокрема аналітичні статті, фінансові звіти, економічні огляди, дослідницькі статті та бізнес-документація, що містять характерні лексико-стилістичні особливості. Тексти були відібрані з відкритих джерел, таких як міжнародні

економічні видання, наукові журнали, звіти міжнародних організацій (наприклад, Міжнародного валютного фонду, Світового банку) та аналітичні матеріали великих консалтингових компаній.

Теоретична значущість наукового дослідження полягає в тому, що полягає в тому, що отримані результати є внеском у розвиток теорії перекладу, зокрема вивчення лексико-стилістичних особливостей перекладу економічного дискурсу. Дослідження сприяє поглибленню розуміння специфіки англомовного економічного дискурсу та його перекладу українською мовою, що важливо для створення адекватних перекладацьких стратегій.

Практичне значення роботи полягає у подальшому використанні результатів цього дослідження у викладанні дисциплін, пов'язаних із теорією та практикою перекладу економічних текстів, а також у вдосконаленні навичок спеціалізованого перекладу.

Робота апробована на Міжнародній науково-практичній конференції “Семіотика української НЕЗЛАМНОСТІ: мова – освіта – дискурс”, 16-17 травня 2024 року, Київський національний лінгвістичний університет, 1 публікація.

Структура роботи: Кваліфікаційна магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів із висновками до кожного розділу, загальних висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи налічує 81 сторінок. Список використаних джерел включає 78 позицій.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПЕРЕКЛАДУ ЕКОНОМІЧНОГО ДИСКУРСУ

1.1 Поняття та особливості економічного дискурсу: структура і функції

Економічний дискурс є важливою частиною професійного спілкування, що охоплює широкий спектр текстів та комунікаційних ситуацій. Його специфіка відрізняє економічний дискурс від інших типів професійного дискурсу через насиченість термінологією, логічну структуру викладу та важливість точного передання змісту в межах міжкультурної комунікації.

Економічний дискурс можна розглядати як комплекс мовних практик, що виникають у сфері економіки і спрямовані на передачу знань, обмін інформацією та вплив на аудиторію [1, с. 725-728]. Цей тип комунікації має кілька визначальних особливостей, які відрізняють його від інших видів дискурсу. Однією з таких характеристик є насиченість спеціалізованою термінологією. Термінологія економічного дискурсу складається з термінів, які є специфічними для цієї галузі, що робить його складнішим і відмінним від повсякденної мови. Зазвичай такі тексти насичені економічними термінами, що мають вузьке значення, яке зрозуміле лише фахівцям, а в інших контекстах можуть бути не зовсім зрозумілими.

Іншою важливою рисою є формалізованість і стандартизація. Структура економічних текстів часто слідує чітким нормам, що залежать від їхнього жанру та мети. Наприклад, у фінансових звітах або аналітичних статтях часто використовується стандартизована форма подачі матеріалу, яка дозволяє швидко сприймати важливу інформацію та уникати двозначностей. Важливою характеристикою є й логічна послідовність викладу інформації. Тексти економічного змісту зазвичай побудовані на основі чіткої логічної структури, що допомагає систематизувати дані та робить їх доступними для розуміння [2, с. 47].

Економічний дискурс можна умовно поділити на два основні типи.

Перший тип – це науковий економічний дискурс, який включає академічні публікації, дослідницькі роботи та статті, що використовують теоретичний підхід до аналізу економічних процесів і явищ. Цей тип дискурсу зазвичай орієнтований на вузьку аудиторію, яка має спеціалізовані знання в економічній сфері. Другий тип – це практичний економічний дискурс, що застосовується в таких матеріалах, як фінансові звіти, аналітичні огляди та бізнес-документація. Він орієнтований на прикладне використання знань, передбачає більш широку аудиторію і часто призначений для використання в бізнесі чи державному управлінні. Цей тип дискурсу зосереджений на конкретних, практичних питаннях і надає рішення для поточних економічних ситуацій [6, с. 248].

Економічний дискурс характеризується певною структурою, яка суттєво впливає на сприйняття інформації та її подальше перекладання. Однією з основних складових є тематична структура, яка визначає, які теми будуть розглянуті в тексті і в якому порядку [7, с.15]. Тема економічного зростання чи інфляції може бути представлена в контексті макроекономічних питань, в той час як такі аспекти, як корпоративні фінанси або управління ризиками, можуть бути більш притаманні мікроекономічному аналізу. Ця структура дозволяє чітко орієнтувати читача на основні питання, які будуть обговорюватися, і забезпечує логічний перехід від однієї теми до іншої.

Не менш важливим є питання текстової організації [16, с.48]. Економічні тексти зазвичай мають чітку, логічну побудову, що часто передбачає поділ на підрозділи та чітко окреслені розділи. Наприклад, аналітичний звіт може містити вступ, де визначаються основні проблеми та питання, аналіз, в якому детально розглядаються різні аспекти ситуації, результати, що підсумовують отримані дані, та висновки, що базуються на проведеному дослідженні. Така структура допомагає читачеві крок за кроком розуміти процес та робити логічні висновки [19, с. 134].

Крім того, економічний дискурс часто відрізняється високою інформаційною щільністю [21, с. 67-68]. Тексти наповнені фактами, цифрами, статистикою, що вимагає від перекладача уважності та точності. Велика

кількість даних і фактів потребує вибору правильних стратегій перекладу, щоб забезпечити адекватне відтворення змісту. Водночас необхідно дотримуватись чіткої організації тексту, щоб інформація була зрозумілою та легкою для сприйняття аудиторією, що має певний рівень знань у цій сфері [35, с. 412-415].

Економічний дискурс виконує кілька важливих функцій, які забезпечують ефективне спілкування в межах економічних процесів, як на міжособистісному, так і на міжорганізаційному рівнях [25, с. 17]. Одна з основних функцій – інформаційна, оскільки економічні тексти надають ключову інформацію про ринки, фінансові тенденції, діяльність компаній та інші важливі аспекти економічного середовища. Такі тексти сприяють обміну необхідними даними серед фахівців та дозволяють приймати обґрунтовані рішення.

Ще однією важливою функцією є аналітична. Вона полягає в тому, що економічні дискурси часто містять глибокий аналіз, що базується на даних досліджень, статистичних показниках і прогнози, які дозволяють зрозуміти тенденції та можливі варіанти розвитку економічної ситуації. Такий аналіз є основою для прийняття стратегічних рішень у бізнесі та економічній політиці [27; 39].

Переконувальна функція економічного дискурсу також має велике значення, особливо у текстах рекламного або PR характеру. Метою таких матеріалів є переконання аудиторії в правильності певних економічних ідей або в привабливості інвестиційних можливостей, що може вплинути на фінансові або політичні рішення [46, с. 22-23; 51, с. 384].

Нормативна функція виявляється у встановленні стандартів, правил або політик, що регулюють економічну діяльність. Це стосується документів, таких як державні постанови, корпоративні кодекси, регламенти, які забезпечують організацію економічної діяльності в межах певних правил і вимог.

Останньою важливою функцією є інтерактивна. Вона полягає у підтриманні та розвитку ділових відносин між партнерами, постачальниками, клієнтами, інвесторами та іншими суб'єктами економічної діяльності. Економічний дискурс через комунікацію між цими сторонами дозволяє досягати

взаєморозуміння, вирішувати питання співпраці і сприяє налагодженню взаємовигідних відносин [64; 57; 17].

Економічний дискурс охоплює різноманітні жанри, кожен з яких має свої особливості та специфічні вимоги. Одним із таких жанрів є фінансові звіти. Вони зазвичай характеризуються високою інформативністю, зосередженістю на точних цифрах і даних, а також чіткою стандартизацією структури. У фінансових звітах важливо дотримуватись точності та ясності, оскільки вони служать основою для ухвалення рішень у бізнесі та економічній політиці [4, с. 47-48; 13, с.425-426].

Іншим важливим жанром є аналітичні огляди, які містять глибокий аналіз економічних явищ. Ці тексти часто супроводжуються статистичними даними, прогнозами та висновками, що дозволяють зробити обґрунтовані прогнози на основі наданої інформації. Такий тип дискурсу вимагає високого рівня аналітичних здібностей та здатності працювати з даними, щоб створити надійні й точні прогнози.

Економічні статті, що публікуються в наукових журналах, також є важливою частиною економічного дискурсу. Вони часто мають академічний стиль, що вимагає особливої уваги до термінології та чіткої структури викладу. У таких статтях важливо дотримуватися наукової точності, логічної послідовності та правильно використовувати спеціалізовану термінологію, що може бути складним для перекладу [52; 66].

Бізнес-документація включає різноманітні документи, такі як ділові пропозиції, контракти, угоди та інші матеріали. Для цього жанру характерна велика увага до конкретної інформації та юридичної точності. Документи мають бути написані чітко і недвозначно, оскільки навіть незначні помилки можуть призвести до серйозних правових наслідків.

Кожен із цих жанрів має свої специфічні вимоги до перекладу. Перекладач повинен обирати відповідні стратегії, щоб зберегти точність термінів та відповідність стилістичних особливостей кожного тексту.

Лексико-стилістичні характеристики економічного дискурсу мають кілька

важливих особливостей, що визначають його унікальність та впливають на його сприйняття й переклад. Однією з основних рис є використання спеціалізованої економічної термінології. Вона є основною частиною цього дискурсу і може мати специфічне значення, яке зрозуміле лише в межах економічної сфери. Ці терміни часто є вузькоспеціалізованими і можуть бути важкими для розуміння без відповідного контексту [28, с.159; 62; 55].

Ще однією характерною особливістю є метафоричність. Незважаючи на формалізовану структуру економічного дискурсу, метафори часто використовуються для більш наочного опису економічних явищ. Наприклад, вираз “bull market” використовується для позначення ринку, що зростає, що є метафорою, що походить від агресивної поведінки бичка. Подібні метафори допомагають зробити текст більш доступним для сприйняття широкою аудиторією, але також можуть ускладнювати переклад.

Іншою характерною особливістю є широке використання скорочень та аббревіатур. В економічному дискурсі часто використовуються акроніми, як-от GDP (Gross Domestic Product – валовий внутрішній продукт), ROI (Return on Investment – рентабельність інвестицій) та інші. Такі скорочення часто є стандартом у документах і текстах, і їх правильне розуміння вимагає від перекладача обізнаності в економічній сфері.

Стриманість і формальність стилю -ще одна важлива риса економічного дискурсу. Тексти цього типу зазвичай мають формальний характер, що підкреслює нейтральний або інформативний тон, орієнтуючись на точність і об'єктивність. Цей стиль зазвичай уникає емоційних або суб'єктивних висловлювань, що робить його придатним для офіційних документів, звітів, наукових статей та іншої економічної документації.

1.2 Основні принципи та стратегії перекладу спеціалізованих текстів

Переклад спеціалізованих текстів, зокрема економічних, є складним процесом, що вимагає від перекладача не лише мовних, але й галузевих знань, а також вміння правильно застосовувати різні стратегії для забезпечення адекватності перекладу. Серед таких текстів можна виділити наукові статті, бізнес-документацію, фінансові звіти, аналітичні матеріали та інші публікації, які мають свою специфіку в плані термінології, стилю та структури. Тому переклад таких текстів вимагає дотримання певних принципів, які дозволяють зберегти точність і правильність передачі змісту.

Принципи перекладу спеціалізованих текстів є основою, на якій базується успішний процес трансформації змісту з однієї мови на іншу, зберігаючи точність, зрозумілість та комунікативну ефективність. Кожен принцип – будь то адекватність, точність, функціональна відповідність або контекстуальне розуміння – вимагає від перекладача не лише мовної майстерності, а й глибоких знань у галузі, що дозволяють розкрити значення складних термінів, відобразити культурні й економічні реалії оригіналу та передавати специфіку інформації без втрат у змісті. Взаємодія цих принципів забезпечує баланс між лінгвістичною вірністю та прагматичними вимогами, що дозволяє зробити текст доступним і зрозумілим для цільової аудиторії, водночас зберігаючи його професіоналізм та точність [36; 37]. До принципів перекладу спеціалізованих текстів нами віднесено:

- 1) Принцип адекватності є основоположним у процесі перекладу. Він передбачає, що перекладач має відтворити зміст оригінального тексту в перекладі таким чином, щоб він відповідав комунікативним цілям оригіналу, але при цьому зберігав точність і відповідність культурним та мовним особливостям обох мов. У випадку спеціалізованих текстів, до яких належать економічні, принцип адекватності набуває особливої важливості, оскільки економічні терміни часто мають дуже вузьке й специфічне значення, яке має бути передано без спотворень. Перекладач повинен ретельно підбирати відповідні еквіваленти

термінів та зберігати специфічну інформацію.

2) Принцип точності також є надзвичайно важливим для перекладу економічних текстів. У таких текстах особливу роль відіграють факти, цифри, статистичні дані, тому перекладач не має права на інтерпретацію чи доповнення інформації. Усі цифри, дати та економічні показники повинні бути точно передані. Перекладач не може змінювати значення термінів чи вживати спрощення, які можуть призвести до втрати важливих деталей.

3) Принцип урахування контексту полягає у тому, що перекладач повинен враховувати контекст, в якому використовується той чи інший термін. У спеціалізованих текстах, особливо економічних, значення термінів може змінюватися залежно від контексту. Наприклад, термін "капітал" може мати різні значення в контексті бухгалтерії, фінансів або макроекономіки. Перекладач повинен обирати такий еквівалент, який найкраще відповідає контексту конкретного тексту.

4) Принцип функціональної відповідності передбачає, що переклад має відповідати функціям оригіналу в іншій мовній системі. Важливою складовою є те, що функціональна відповідність зберігає не тільки зміст, а й прагматичну мету тексту. У випадку економічних текстів це може стосуватися не лише передачі знань чи інформації, але й мети впливу на рішення читачів, переконання у необхідності певних економічних заходів чи інвестицій. Наприклад, маркетингові тексти мають зберігати переконувальну силу в перекладі, а фінансові звіти – точність і зрозумілість для користувачів.

Стратегії перекладу спеціалізованих текстів є невід'ємною частиною перекладацького процесу, що забезпечує точну та адекватну передачу змісту з однієї мови на іншу. Вибір стратегії залежить від характеру тексту, специфіки термінології та особливостей цільової аудиторії, адже кожен спеціалізований текст, зокрема економічний, має свої унікальні вимоги щодо передачі як змісту, так і стилю. У цьому контексті важливо застосовувати не лише лексичні та граматичні засоби, але й творчий підхід до адаптації та трансформації термінів, збереження їх значення та функціональної відповідності в новій мовній ситуації

[29, с. 625-628; 41; 49]. Далі розглянемо основні стратегії перекладу спеціалізованих текстів, які дозволяють досягти необхідної точності і відповідності в процесі перекладу.

1) Лексичний переклад передбачає безпосереднє перенесення термінів із однієї мови на іншу з максимальною точністю. Ця стратегія особливо важлива для перекладу економічних термінів, які мають усталені еквіваленти в цільовій мові. Наприклад, терміни “GDP” (Gross Domestic Product – валовий внутрішній продукт), “inflation” (інфляція), “deflation” (дефляція) мають чітко визначені відповідники в українській та інших мовах. У таких випадках лексичний переклад є найкращим варіантом для збереження точності та однозначності.

2) Калькування полягає в перенесенні структури слова з однієї мови на іншу. Ця стратегія застосовується для перекладу нових термінів або виразів, що з’являються в економічному дискурсі. Наприклад, терміни “e-commerce” (електронна комерція) або “business plan” (бізнес-план) в Україні можуть бути перекладені через калькування. Цей метод дозволяє зберігати зв’язок із оригінальною мовою, роблячи нові терміни більш зрозумілими для аудиторії.

3) Адаптація – це стратегія, що полягає в зміні культурних або соціальних елементів у тексті для кращого сприйняття цільовою аудиторією. В економічних текстах ця стратегія може бути застосована до таких аспектів, як фінансові інструменти чи ринкові умови, які можуть суттєво відрізнятися в різних країнах. Наприклад, якщо в оригінальному тексті згадується специфічний фінансовий інструмент, що не має прямого аналогу в українській системі, перекладач може використовувати адаптований еквівалент або пояснити його значення.

4) Модифікація полягає у внесенні змін до структури чи форми тексту з метою досягнення кращого розуміння у цільовій мові. Цей метод може використовуватися, коли прямий переклад термінів або фраз неможливий через відсутність відповідників у цільовій мові. Наприклад, якщо в оригіналі використано специфічну фінансову практику або законодавчі акти, що не мають прямого аналогу в цільовій країні, перекладач може змінити акценти або подати

додаткове пояснення, щоб зробити текст зрозумілим для цільової аудиторії.

5) Перефразування застосовується для тих випадків, коли буквальний переклад не передає точно значення оригіналу, і необхідно змінити структуру речення. Наприклад, складні економічні конструкції або жаргон можуть бути перефразовані для спрощення розуміння. Важливо, щоб при цьому не змінювався зміст тексту. Перефразування є поширеною стратегією в економічному дискурсі, де важливо не тільки передати терміни, але й зробити текст зрозумілим для аудиторії [34; 60].

Переклад економічних текстів часто стикається з певними викликами, які можуть виникнути через складність термінології, різницю в економічних системах та культурах. Одним з головних викликів є те, що економічні терміни часто не мають прямого аналогу в іншій мові, що вимагає від перекладача великих зусиль і знань в галузі економіки для того, щоб знайти найбільш відповідний переклад. Зокрема, перекладач повинен уважно відноситись до специфіки національних економічних моделей, систем і практик.

Іншим важливим викликом є необхідність забезпечення точності при перекладі цифр та статистичних даних. Оскільки економічні тексти часто включають великі обсяги числової інформації, важливо, щоб перекладач не помилявся у числових значеннях і не спотворював надану інформацію.

Переклад спеціалізованих текстів, особливо економічних, є складним і багатогранним процесом, що вимагає високого рівня професіоналізму та галузевих знань. Важливо, щоб перекладач використовував відповідні стратегії та принципи, щоб забезпечити точність, адекватність та зрозумілість перекладу. Застосування правильних методів перекладу, таких як лексичний переклад, калькування, адаптація та модифікація, дозволяє ефективно передавати зміст економічних текстів без втрати важливих деталей.

1.3 Лексико-стилістичні аспекти перекладу економічного дискурсу: проблеми та підходи

Лексичні проблеми є одними з найбільш складних при перекладі спеціалізованих текстів, зокрема економічного дискурсу. Оскільки економіка - це галузь знань, яка має свою специфічну термінологію, перекладач повинен бути здатен передавати не лише загальноживані слова, а й спеціалізовані терміни та вирази, які можуть мати точне значення тільки в контексті економічної теорії або практики [71].

Однією з головних складностей перекладу економічного дискурсу є наявність великої кількості специфічних термінів, які можуть не мати прямих аналогів в іншій мові або бути використані в іншому контексті. Для прикладу, терміни на зразок “liquidity”, “capital gain”, “financial leverage” мають специфічне значення, яке може бути незрозумілим без відповідного контексту або додаткового пояснення. Термін “liquidity” у фінансовому контексті позначає здатність активів бути швидко перетвореними на готівку без значної втрати вартості, однак без детального роз’яснення для цільової аудиторії він може викликати плутанину, особливо якщо читач не знайомий із фінансовими концепціями. Аналогічно, термін “capital gain” позначає прибуток від продажу активів, таких як акції чи нерухомість, після того, як їх ціна зросла, але в інших контекстах слово “gain” може мати більш загальне значення, що вимагає уточнення. Що стосується “financial leverage”, то це поняття вказує на використання позикових коштів для збільшення потенційного прибутку, однак в інших контекстах “leverage” може бути інтерпретовано як просто “важіль” або “підвищення впливу”, що потребує уточнення для правильного розуміння.

Перекладачі часто стикаються з необхідністю пошуку точних еквівалентів у цільовій мові або ж створенням неологізмів, що відповідають економічному контексту. В таких випадках важливо, щоб перекладач враховував не лише лексичні еквіваленти, а й специфічні культурні та контекстуальні аспекти, що можуть впливати на сприйняття термінів у цільовій мові. Наприклад, деякі

економічні терміни можуть бути незнайомими або мати інші коннотації в залежності від економічної ситуації в країні-цілі. У такому разі перекладач може вдатися до створення неологізмів, що є адаптованими до специфіки ринку або економічного середовища певної країни, зберігаючи при цьому точність і відповідність терміну оригіналу.

Важливим є також те, що в перекладі економічних текстів часто зустрічаються ситуації, коли терміни не мають прямого еквіваленту в цільовій мові. У таких випадках перекладач може застосовувати різні стратегії, такі як калькування, транскрипцію або описовий переклад, що дозволяють зберегти смислове навантаження та точність інформації. У разі, якщо термін має кілька значень у різних контекстах, перекладач має можливість використовувати контекстуальні підказки для вибору найбільш відповідного значення, що відповідатиме реаліям економічної ситуації в цільовій мові.

Такі терміни, як “macroprudential regulation” або “quantitative easing”, можуть бути відомі лише фахівцям в економічній сфері, тому важливо, щоб переклад був чітким і точним. Кожен з цих термінів має складне значення, яке потребує уважного підходу при перекладі, оскільки вони не завжди мають відповідні еквіваленти в інших мовах. Наприклад, “macroprudential regulation” означає систему наглядових заходів, спрямованих на забезпечення стабільності фінансової системи на макрорівні, і для точного передавання сенсу терміну важливо враховувати не лише лексичне значення, а й контекст, у якому цей термін застосовується. У випадку з “quantitative easing” – це специфічний інструмент монетарної політики, який передбачає зростання обсягу грошей в економіці через викуп державних облігацій центральним банком, і його переклад вимагає додаткового пояснення для тих, хто не знайомий з фінансовими термінами [8, с. 258-264].

При цьому інколи можливе використання калькування, коли оригінальний термін просто перекладається дослівно, або адаптації, коли перекладач застосовує терміни, що є найбільш зрозумілими для цільової аудиторії. Калькування може бути корисним для термінів, які вже стали міжнародними

стандартами, наприклад, “free trade” або “financial crisis”, але при перекладі специфічних економічних понять важливо дотримуватися балансу між збереженням точності терміну та його зрозумілістю для аудиторії. Адаптація дозволяє зробити переклад більш доступним, але при цьому важливо уникати спрощення або спотворення суті поняття.

У таких випадках необхідно враховувати, чи має термін відповідний еквівалент у цільовій мові, і в разі відсутності прямого аналогу, визначати оптимальний спосіб перекладу. Це може включати пошук термінів, які вживаються в національних економічних контекстах або створення нових термінів, які будуть зрозумілі для цільової аудиторії, зберігаючи при цьому економічну точність і відповідність оригіналу. У зв'язку з цим перекладачі повинні мати глибокі знання не лише мовних нюансів, але й економічних концептів, щоб забезпечити адекватний переклад термінів, що вимагають особливої уваги та чіткості.

Однією з проблем лексичного перекладу є багатозначність деяких термінів. У сфері економіки багато слів мають кілька значень залежно від контексту. Наприклад, слово “bank” може означати як фінансову установу, так і річковий берег. Подібні випадки вимагають уважності, оскільки помилка в тлумаченні терміну може призвести до спотворення змісту оригіналу. Щоб уникнути таких ситуацій, перекладач повинен завжди ретельно аналізувати контекст, у якому вживається той чи інший термін [40].

Окрему категорію складають власні імена, бренди та назви компаній, які часто зустрічаються в економічному дискурсі. Власні імена, особливо ті, що належать до відомих міжнародних корпорацій, зазвичай не підлягають перекладу, оскільки зміна імені може призвести до втрати ідентифікації компанії чи організації. Для брендів, які вже стали частиною загального культурного контексту, наприклад, “Apple” або “Coca-Cola”, перекладач зазвичай залишає назву без змін, оскільки ці бренди мають глобальну репутацію, і будь-яка зміна може вплинути на їх сприйняття в цільовій культурі.

Однак у разі необхідності, наприклад, у рекламних матеріалах, де важливо

не тільки передати бренд, а й підкреслити певні культурні або маркетингові аспекти, можливе застосування адаптацій. Це може бути зміна назви так, щоб вона стала більш впізнаваною або привабливою для цільової аудиторії. У таких випадках перекладач може використовувати транслітерацію або адаптовані варіанти, що наближають бренд до мовних та культурних особливостей цільової аудиторії.

Інколи, особливо коли переклад стосується матеріалів, де бренд не є широко відомим у певному регіоні, можливе застосування додаткових пояснень або приміток для кращого сприйняття тексту. Це може бути корисно для створення контексту, де пояснюється, чим саме цей бренд є унікальним або які переваги він пропонує, щоб краще відповідати культурним та ринковим реаліям країни-цілі. Такий підхід дозволяє зберегти точність перекладу і водночас адаптувати матеріал для кращого розуміння та сприйняття його цільовою аудиторією.

Поряд із лексичними труднощами переклад економічних текстів передбачає також стилістичні проблеми, які виникають через необхідність збереження не лише точності, але й функціональних особливостей оригіналу. Важливо зберегти не тільки терміни, але й стиль, структуру та тон тексту, що є важливим для досягнення ефективної комунікації. Більшість економічних текстів, зокрема фінансові звіти, аналізи та наукові статті, мають формальний, офіційний стиль. Це означає, що перекладач повинен дотримуватися певних норм і стандартів, що відповідають офіційно-діловому стилю мови цільової аудиторії. При цьому важливо не тільки зберегти лексичну точність, але й передати відповідний тон, формальність та структурованість.

Наприклад, у перекладі фінансового звіту потрібно зберегти нейтральний і об'єктивний стиль, без надмірної емоційності чи особистих оцінок. Для цього використовуються точні терміни, які чітко вказують на фінансові показники, результати та висновки. Наприклад, терміни на зразок “net profit”, “return on investment” (ROI), “earnings before interest and taxes” (EBIT) є необхідними для точного вираження фінансових результатів компанії. Вони дозволяють передати

специфічні концепти, що мають юридичне або економічне значення у фінансових звітах або аналітичних оглядах.

Водночас перекладач має уникати використання сленгу або занадто простих конструкцій, які можуть знизити рівень формальності тексту, особливо у фінансових документах або звітах для корпоративних клієнтів. Наприклад, замість використання словосполучень на зразок “easy money” або “cash cow”, які є більш неформальними, слід використовувати терміни, що відповідають строгим вимогам фінансової мови, як-от “high liquidity assets” або “profit-generating asset”. Це допомагає зберегти точність та формальність, необхідні для правильної комунікації в економічному дискурсі.

Стилістика економічного дискурсу має на меті не тільки інформування, а й переконування, що є важливою складовою рекламних та PR-матеріалів, інвестиційних пропозицій і бізнес-презентацій. Тому перекладач має враховувати прагматичну функцію тексту. В такому випадку переклад має бути не лише точним, але й здатним переконати цільову аудиторію. Переклад таких текстів вимагає застосування відповідних стратегій, які дозволяють зберегти переконливість і ефективність повідомлення.

Наприклад, у рекламних матеріалах для інвестиційних компаній важливо, щоб текст був не тільки точним, але й мотивуючим, зберігаючи емоційне забарвлення оригіналу. У такому разі перекладач має враховувати культурні особливості цільової аудиторії, щоб адаптувати текст, не порушуючи при цьому його зміст. При перекладі економічних текстів нерідко виникає потреба в поясненнях і адаптаціях, особливо коли йдеться про специфічні економічні поняття, які можуть не мати відповідного аналогу в цільовій мові або культурі. У таких випадках перекладач може додавати пояснення або використовувати адаптацію, щоб зробити текст зрозумілим для аудиторії.

Наприклад, термін “GDP per capita” в різних країнах може мати різні контексти в залежності від економічного розвитку країни, тому може бути корисно додати коротке пояснення або контекстуалізацію цього показника, якщо перекладач вважає це необхідним для повноти розуміння.

Висновки до розділу I

Дослідження теоретичних засад перекладу економічного дискурсу дозволяє зробити важливі висновки щодо специфіки цього процесу та його особливостей. Перш за все, економічний дискурс є важливою частиною комунікації в міжнародній економіці, що охоплює широкий спектр текстів, зокрема наукових, аналітичних та практичних матеріалів, які використовують терміни, що є специфічними для економічної сфери. Особливість економічного дискурсу полягає в його структурованості, високому рівні інформаційної щільності та необхідності забезпечення точності при передачі економічних концептів.

Однією з головних проблем перекладу економічних текстів є складність передачі специфічних термінів, наприклад таких як “liquidity”, “capital gain” чи “quantitative easing”, які мають конкретне значення тільки в контексті економічної науки. Перекладачі повинні не лише знайти еквіваленти цих термінів, але й забезпечити їх розуміння для цільової аудиторії, що може потребувати застосування різних стратегій, таких як калькування, адаптація або описовий переклад. Важливим є також використання точних термінів, які відображають фінансові показники та результати, що дозволяє зберегти професіоналізм і рівень формальності тексту.

Стратегії перекладу спеціалізованих текстів вимагають не тільки лексичної точності, але й врахування контексту, в якому використовується термін. Вибір стратегії перекладу може включати калькування, використання описових конструкцій або створення неологізмів, щоб забезпечити точність і зрозумілість перекладу для аудиторії цільової мови. У випадку з власними іменами та назвами брендів, перекладач часто залишає терміни без змін, однак у разі необхідності може застосовувати

адаптації або додаткові пояснення для покращення сприйняття тексту.

Лексико-стилістичні особливості економічного дискурсу вимагають від перекладача високого рівня компетентності не лише в мовній сфері, але й у розумінні економічних концептів. Використання правильних термінів і стилістичних засобів є важливим для передачі точних значень, що є основою успішного перекладу економічних текстів. У той же час, перекладач повинен уникати занадто простих конструкцій або сленгу, щоб не знизити рівень формальності та точності перекладу. Використання правильних стратегій перекладу та точність у відтворенні лексико-стилістичних особливостей є ключовими факторами успішного перекладу економічних текстів.

РОЗДІЛ II. ОСОБЛИВОСТІ ЛЕКСИЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ

2.1 Труднощі та методи перекладу економічної термінології

Одним із значних результатів розвитку лінгвістики в останні десятиліття є становлення та активний розвиток галузі термінології, яка виникла на перехресті кількох наук: лінгвістики, логіки, семіотики та системології (загальної теорії систем). Термінологія кожної конкретної галузі знань, як зазначає О. С. Ахманова, є системою понять цієї галузі, закріплених у словесних виразах [4, с. 8]. Термін можна розглядати як своєрідний знак, що вказує на належність поняття, яке він позначає, до певного дискурсу. На відміну від загальних слів, терміни виникають за певним принципом: спочатку з'являється спеціальне поняття, а потім для нього знаходиться відповідний термін. У цьому контексті термін є вторинним і завжди мотивованим. Ступінь мотивації терміну, а також його “зрозумілість” залежить від конкретного використання та контексту [30, с. 33].

Для деяких економічних термінів, таких як “cost”, “goods”, “finance”, “taxation”, значення є очевидним завдяки семантичним зв'язкам з повсякденною лексикою, що спрощує їх розуміння. Однак виникають складнощі, коли мова йде про запозичені терміни, які часто не мають однозначного значення для ширшої аудиторії. Наприклад, термін “Кроссірований чек” (від англ. “Crossed cheque”) в українському економічному дискурсі є малозрозумілим без додаткового пояснення. Подібні приклади зустрічаються і в англійських економічних термінах, наприклад, термін “revenue”, який походить від французького “revenu” і має значення “дохід” або “виручка”. І лише фахівець з економіки знає велику різницю між поняттями “revenue”, “profit”, “income”, тобто різницю між “дохід”, “прибуток” та “виручка” (див. Додаток В). У таких випадках, для забезпечення точності перекладу та розуміння термінів, перекладач може застосовувати описові методи або здійснювати логіко-понятійний аналіз, а при необхідності

звертатися до фахівців-експертів.

Багато термінів, особливо запозичених, не є інтуїтивно зрозумілими, тому перекладач може використовувати калькування або адаптацію для досягнення найбільш точного і зрозумілого перекладу. Зокрема, терміни, які є частиною спеціальних економічних понять, як, наприклад, “дезінтермедіація” (англ. “Disintermediation”), можуть вимагати додаткових пояснень або адаптацій, щоб відповідати мовним нормам цільової мови.

Термін, як правило, має однозначне значення, проте можна знайти кілька різних визначень одного й того ж терміну, залежно від контексту і сфер застосування. Це явище багатозначності терміну є важливою особливістю, яку слід враховувати під час розвитку когнітивних навичок перекладача. Багатозначність термінів знімається контекстуально: достатньо правильно визначити систему або підсистему, до якої цей термін належить. Наприклад, термін “demand” у різних економічних контекстах може мати значення: 1) запит на оплату (в сфері комерції) або 2) бажання споживачів отримати товари та послуги (в економіці), тобто попит. В обох випадках термін набуває точного значення в межах відповідної термінологічної системи (Додаток А).

Розвиток термінології в будь-якій науці супроводжується змінами в значенні термінів, включаючи появу нових термінів і уточнення існуючих. Термін є частиною певної термінологічної системи, і його зміст визначається його місцем у цій системі. Знання та точність у використанні таких термінів є важливими під час перекладу економічних текстів, оскільки неточний переклад або невірне трактування термінів можуть призвести до суттєвих помилок у передачі інформації.

Переклад термінологічної лексики економічних текстів часто супроводжується труднощами, пов’язаними з вибором точних перекладацьких відповідностей. Це є важливим для забезпечення адекватного перекладу, оскільки навіть незначна помилка може призвести до спотворення змісту оригінального тексту. Економічні тексти мають кілька специфічних лексико-граматичних особливостей, зокрема наявність стилістичних відхилень від

загальнолітературної мови, широке використання економічних термінів, абревіатур і скорочень, а також “хибних друзів перекладача”. Наприклад, слово “figure” в англійській мові може означати “цифра” (наприклад, “figure 1” – “цифра 1”), але в іншому контексті може використовуватися в значенні “образ” або “фігура”. Іншим прикладом є слово “data”, яке в загальноповсякденному значенні означає “дані”, але в економічному контексті може означати “фінансові показники” чи “економічні результати” (див. Додаток Б).

Семантичне звуження значення загальноповсякдених слів або перенесення їх значення в спеціалізований контекст є типовим способом утворення економічних термінів. Наприклад, слово “typical” в загальному вжитку може означати “типовий” чи “звичний”, однак в економічному контексті воно набуває іншого значення. Вираз “typical worker” означає “середній працівник”, який працює за стандартними умовами, тоді як “typical approach” вказує на загальноприйнятий метод чи підхід у бізнесі. У таких випадках перекладач може використовувати аналогічний термін в українській мові, як-от “типовий” або “середній”, в залежності від контексту [38].

Ще одним важливим аспектом є наявність термінів, які не мають чіткої відповідності у цільовій мові, і для таких випадків перекладачі вдаються до калькування або адаптації термінів. Наприклад, англійський термін “crossed cheque” перекладається як “кроссірований чек”. Це є калькуванням, при якому частина слова залишається незмінною, але сама форма терміну адаптується під мову перекладу. Однак інколи для таких термінів можуть бути розроблені спеціальні еквіваленти, як у випадку з терміном “disintermediation”, що означає “дезінтермедіація”, тобто процес зменшення кількості посередників в економічних процесах.

Основною метою перекладу економічних текстів є точна передача змісту на граматичному, лексичному та стилістичному рівнях. Важливою складовою цього є прагматична функція тексту, яку також необхідно коректно передавати. Врахування специфіки різних економічних секторів є важливим для точності перекладу. Наприклад, у фінансовому дискурсі терміни “liquidity” та “capital

gain” мають особливі значення, які варто правильно передати в українському контексті. Термін “liquidity” перекладається як “ліквідність”, а “capital gain” – як “капітальний прибуток”. Однак у кожній галузі економіки можуть виникати різні нюанси, які потребують особливого підходу до перекладу. Так, у сільському господарстві терміни як “crop yield” або “land tenure” мають специфічне значення, яке варто передавати з урахуванням локальних реалій.

Основним принципом економічного перекладу на англійську мову є необхідність того, щоб перекладений текст відповідав оригіналу за всіма параметрами: точністю, стилем і змістом, а також був адаптований для сприйняття цільовою аудиторією. Важливо, щоб переклад максимально відображав специфіку та нюанси оригінального матеріалу. Водночас, використання транскрипції та транслітерації в перекладі має певні обмеження. З одного боку, ці методи потребують, щоб термін мав певну звукову структуру та закінчення, що полегшує утворення відмінкових форм. З іншого боку, необхідно, щоб запозичення органічно вписувалося в систему термінів відповідної галузі.

Наприклад, слово “crowdfunding” позначає вид фінансування, коли фізичні особи надають кошти на реалізацію проєктів чи підприємств. Оскільки в Україні це явище стало популярним відносно недавно, йому не було знайдено однозначного українського еквівалента, тому зазвичай використовується транскрибоване слово “краудфандінг”. Технічний термін не завжди має прямий переклад, тому описовий переклад або запозичення є найбільш вдалимими варіантами. Також за допомогою транскрипції можна передавати такі терміни, як “outsourcing” (аутсорсинг), “endorsement” (індосмент), “leverage” (левередж), “derivative” (дериват) [31].

Однак інколи описовий переклад дозволяє досить точно передати значення терміну, хоча при цьому може ускладнити структуру тексту. Наприклад, термін “listed company” може бути перекладений як “компанія, акції якої котируються на фондовій біржі”, а “blue chip” – як “акція компанії з високою стабільністю та високими дивідендами”. Такий переклад є точним, але додає складності в синтаксис.

Іноді в економічних термінах можна поєднувати кілька методів перекладу одночасно. Наприклад, термін “put option” може бути переведений як “опціон пут”, що є калькуванням з англійської, або “право власника облигації на дострокове погашення” (описовий переклад). Іншим прикладом є термін “call option”, який перекладається як “опціон колл” або “право на купівлю товару чи цінних паперів за фіксованою ціною протягом певного часу”.

Особливу увагу слід приділити калькуванню, яке може включати граматичні та лексичні трансформації. Наприклад, термін “direct debit” перекладається як “прямий дебіт”, а “temporary difference” – як “тимчасова різниця”. У разі калькування можна також змінювати частини мови: наприклад, “dilutive effect” стає “ефект розводнення” (перехід від прикметника до іменника), а “valuation allowance” – “оцінний резерв” (лексична заміна з використанням більш точного терміна).

Такі лексичні трансформації, як експлікація компонентів або декомпресія терміна, є поширеними. Наприклад, термін “customer acceptance” можна перевести як “прийнятність товару для покупця”, а “termination income benefit” – як “грошовий посібник після закінчення договору” [42].

Варто зазначити, що багато термінів, створених через калькування, стають поширеними в перекладацькій практиці і з часом можуть почати використовуватися навіть в оригінальних матеріалах. Таким чином, такі одиниці перестають вважатися безеквівалентними, набуваючи статусу сталих перекладів. В сучасних фінансових текстах англійською мовою часто використовуються скорочення – аббревіатури та усічені слова. Аббревіатури можуть бути як звуко-буквені (наприклад, CEO, CFO, EPS, IPO, M&A, P&L account, L/C), так і акроніми (EBIT, EBITDA, FTSE). Скорочення в даний час утворюються дуже легко, що призводить до додаткових труднощів, оскільки деякі аббревіатури можуть мати десятки різних значень. Наприклад, скорочення “n.p.” може позначати: notes payable (векселя до оплати), net proceeds (чиста виручка), nonpayment (неспроможність до оплати), participating (учасник), або national product (національний продукт).

При перекладі таких скорочень важливо звертатися до словників, але жоден з них не може дати повний список усіх можливих аббревіатур, що зустрічаються в навчальних чи інших матеріалах. Тому важливо знати основні методи перекладу скорочень. Перш за все, необхідно уважно вивчити контекст і намагатися визначити загальне значення скорочення. Іноді розшифровка скорочення надається при його першому згадуванні. Далі важливо проаналізувати структуру скорочення та розшифрувати його складові.

У міжнародній практиці склалися стислі зашифровані аббревіатури, що відображають ставлення власника візитівки до адресата. На сьогоднішній день їх використовують досить рідко. Ці аббревіатури зазвичай розміщуються у лівому нижньому куті картки і пишуться латинськими літерами (див. Додаток Г).

Є кілька методів передачі скорочень українською мовою:

1) Повне запозичення – застосовується для номенклатурних позначень, коли скорочення передається в латинських буквах. Наприклад, GAAP (generally accepted accounting principles – загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку) може бути передано як GAAPт, а FTSE (Financial Times Stock Exchange – індекс Лондонської фондової біржі) – як Футсі.

2) Транскрипція – використовується для передачі таких скорочень, як FOB (Free On Board – франко борт судна), CIF (Cost, Insurance, Freight – вартість, страховка, доставка), які передаються як ФОБ і СІФ.

3) Звуко-буквене транскрибування – цей метод застосовується для аббревіатур, таких як IPO (Initial Public Offering – первинне публічне розміщення акцій), яке в українській мові передається як АйПіО, або CEO (Chief Executive Officer – головний виконавчий директор), яке залишається як CEO.

4) Переклад повної форми – коли скорочення перекладається як ціле слово, наприклад, M&A (mergers and acquisitions – злиття і поглинання).

5) Переклад та транскрибування – в цьому випадку скорочення передається разом з перекладом його повної форми, наприклад, SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunications) перекладається як Міжнародна міжбанківська електронна система платежів, СВІФТ.

б) Переклад та створення нового скорочення – наприклад, IOS (International Organization for Standardization) перекладається як Міжнародна організація зі стандартизації, а українське скорочення має вигляд ІСО.

На сьогодні питання перекладу англомовних безеквівалентних термінів і аббревіатур вимагає систематичної роботи з їх відбору та організації. Знання основних методів перекладу таких термінів дозволяє не тільки уникати помилок і неточностей при перекладі з англійської на українську, а й розширює розуміння сучасних реалій країн, чия мова вивчається.

Багато термінів мають декілька значень, а одне й те саме слово може бути терміном у різних сферах. Тому можливе використання кількох спеціалізованих лексичних одиниць для позначення одного й того ж поняття. Це також стосується таких явищ, як багатозначність, омонімія і синонімія термінів. З морфологічної точки зору терміни можна класифікувати на прості (наприклад, *deal, lease, tax*), похідні (наприклад, *liquidity, hypothecation*), складні (наприклад, *stockholder, creditworthiness, markdowns*), терміни-словосполучення (наприклад, *expiration date*) і терміни-скорочення (наприклад, *LLC – limited liability company*).

Термінологія є великим класом спеціалізованої лексики, багатим на інтернаціональні слова. Багато термінів запозичуються з однієї мови в іншу або через посередницьку мову, мають латинське або грецьке походження. За допомогою термінів можна чітко і лаконічно передати суть предмету, який вони позначають. Характерною рисою термінів є їх однозначність у межах певної галузі, що дозволяє уникати двозначностей у професійній комунікації.

Дослівний переклад (калькування) передбачає “переклад окремих частин слова або словосполучення з подальшим їх з’єднанням”. Іноді основна частина терміна може бути передана прикметником, можливе також змінення порядку компонентів, а смислові зв’язки передаються за допомогою прийменників [27]. Прикладом калькування є: *mortgage tax* – іпотечний податок, *acquisition price* – ціна придбання, *income statement* – звіт про доходи, *retail branch network* – мережа роздрібних філій.

Транскрипція – це «передача англійського слова українською мовою через

відтворення його звукового складу» (фонемі), а транслітерація – це «передача англійського слова через відтворення його графічної форми, використовуючи алфавіт української мови». Ці методи часто застосовуються при перекладі назв компаній, корпорацій та організацій. Наприклад, *Special Systems Industry* – Спешел системз індастрі. Коли в назві організації є загальноживані слова, їх можна перекладати за допомогою транскрипції, транслітерації, калькування або семантичного еквівалента.

Ще один метод перекладу термінів – це семантичний еквівалент або функціональний аналог, який передбачає «використання реально існуючих українських слів, що частково або повністю відображають значення англійського терміна» [31]. Наприклад, *capital productivity* в українській мові перекладається як *фондовіддача*.

Експлікація, або описовий переклад, застосовується, коли неможливо знайти прямий еквівалент. Цей метод полягає у передачі значення через його пояснення. Наприклад, *market auction* можна перевести як «торгівля цінними паперами методом аукціону».

Іноді використовуються комбіновані методи перекладу: калькування та транслітерація або транскрипція; транскрипція та описовий переклад; калькування, транскрипція і функціональний аналог. Наприклад, *quality control engineering* можна перекласти як *техніка контролю якості*.

Існує також метод повного копіювання, коли англійське словосполучення передається латиницею. При перекладі складних термінів важливо визначити основне слово та внутрішні смислові зв'язки. Наприклад, *immovable property gains tax* перекладається через основне слово *tax* – податок, потім *gains* – прибуток і поєднання *immovable property* – нерухоме майно. Останній переклад буде *податок на прибуток від нерухомого майна*.

Рекомендацією для перекладача є орієнтуватися на контекст і використовувати тлумачні словники або інші довідкові джерела для з'ясування значення терміна. Наприклад, слово *rate* в контексті *interest rate* означає *ставка*, а в контексті *inflation rate* – *рівень* [75]. Також важливо враховувати географічні

та культурні особливості, правильно вибираючи лексичний еквівалент або використовуючи кальку, якщо відповідний термін відсутній у мові перекладу.

2.2 Лексичні трансформації при перекладі економічних термінів з англійської мови на українську

Переклад економічних текстів вимагає високої точності, адже будь-яка помилка може призвести до серйозних непорозумінь або навіть до фінансових втрат. Лексичні трансформації є важливим інструментом для передавання значень економічних термінів з англійської мови на українську. Це забезпечує точність, адекватність та розуміння текстів економічного характеру.

Лексичні трансформації включають різні методи і прийоми, які використовуються перекладачами для збереження смислу, стилістичної правильності та відповідності оригіналу. Ці прийоми дозволяють перекладачам адаптувати терміни та словосполучення, які не мають точних відповідників в українській мові. До основних видів лексичних трансформацій відносяться:

- Транскрипція і транслітерація
- Семантичні еквіваленти
- Описовий переклад (експлікація)
- Комбіновані методи

Транскрипція та транслітерація є іншими важливими методами перекладу економічних термінів, особливо коли мова йде про назви організацій, компаній, фінансових інструментів або спеціальних термінів. Наприклад, *CEO* (Chief Executive Officer) може бути передано як *CEO* або *генеральний директор*, залежно від контексту. Ще приклад, *IPO* (Initial Public Offering) передається в українській мові як *АйПиО*, зберігаючи звуковий вигляд англійської абрєвіатури.

Методи транскрипції і транслітерації застосовуються тоді, коли необхідно зберегти оригінальний стиль тексту або коли калькування або переклад повної форми терміну не відповідають його широкому вживанню.

Семантичні еквіваленти дозволяють перекладати англійські терміни за допомогою слів або словосполучень, які вже існують в українській мові і

повністю або частково передають значення оригіналу. Це підходить для перекладу термінів, що мають свої аналоги у двох мовах. Наприклад, *capital productivity* – *фондовіддача*. У цьому випадку переклад виконується за допомогою існуючого в українській мові терміну, що точно передає значення англійського виразу.

Семантичні еквіваленти допомагають зберегти природність тексту і забезпечити легкість сприйняття інформації читачем.

Описовий переклад використовується, коли англійський термін не має прямого відповідника в українській мові, і його потрібно пояснити. Це є актуальним для нових або вузькоспеціалізованих термінів, які ще не закріпилися у мовній практиці. Наприклад, *market auction* – торгівля цінними паперами методом аукціону. Тут термін *market auction* перекладається за допомогою детальшого пояснення його значення.

Експлікація дозволяє зберегти смисл і точність терміну, але при цьому переклад може виглядати більш громіздким. Описовий переклад часто застосовується в наукових статтях, підручниках та аналітичних матеріалах.

Іноді переклад економічних термінів вимагає використання декількох методів одночасно, тобто комбінованих методів перекладу. Це забезпечує точність і розуміння термінів, які мають багатокomпонентну структуру або складну смислову наповненість. Наприклад, *quality control engineering* – *техніка контролю якості*. У цьому випадку застосовується калькування і семантичний еквівалент одночасно. Ще приклад, *immovable property gains tax* перекладається поетапно: *tax* – податок, *gains* – прибуток, *immovable property* – нерухоме майно. Остаточний переклад – *податок на прибуток від нерухомого майна*.

Комбіновані методи дають можливість забезпечити максимально адекватний переклад складних термінів і словосполучень.

Одним із ключових аспектів перекладу економічних термінів є орієнтація на контекст. Контекст допомагає визначити правильний варіант перекладу, враховуючи специфіку тексту та сферу його використання. Наприклад, слово *rate* може означати *ставку* у словосполученні *interest rate* (відсоткова ставка),

але перекладається як *рівень* у словосполученні *inflation rate* (рівень інфляції) [6, с. 155].

Також необхідно враховувати географічні та культурні реалії. Перекладач повинен ретельно підбирати лексичні відповідники або використовувати кальку у випадках, коли прямих еквівалентів у мові перекладу немає. Зокрема, важливо перевіряти оригінальні значення термінів перед їх впровадженням у текст перекладу [10, с. 258-261].

Лексичні трансформації при перекладі економічних термінів є важливим етапом, що забезпечує точність, адекватність і зрозумілість перекладеного тексту. Використання калькування, транскрипції, транслітерації, семантичних еквівалентів та інших прийомів дає змогу адаптувати текст до української мовної практики та забезпечити коректне відображення економічної термінології.

Переклад спеціалізованої лексики є ключовим аспектом наукового перекладу, який виступає важливим засобом міжкультурної комунікації та привертає значну увагу дослідників. Особливо це стосується термінів економічної сфери, для якої протягом останнього десятиліття створено чимало лексикографічних праць, дисертацій, наукових статей та інших публікацій.

Сьогоднішній розвиток галузі перекладу та термінографії вимагає поглибленого вивчення лексико-семантичних аспектів не лише в контексті термінів, а й інших видів професійної лексики, які часто використовуються у наукових текстах англійською мовою та створюють труднощі під час перекладу українською.

Слова завжди є елементами мовної системи, і це визначає особливості їхньої семантичної структури у різних мовах. Також значення подібних семантичних одиниць можуть суттєво відрізнятися за своєю важливістю і місцем у мовній системі.

На думку Макарук Л.Л. [22], хоча чітко класифікувати кожен приклад перекладу не завжди можливо, існує сім основних видів лексичних трансформацій: диференціація значень, конкретизація значень, генералізація значень, смисловий розвиток, антонімічний переклад, цілісна трансформація,

компенсація втрат під час перекладу.

Розглянемо найпоширеніші приклади лексико-семантичних трансформацій у процесі перекладу економічної лексики та іншої спеціалізованої лексики цієї галузі.

Аналізуючи лексико-семантичні трансформації, застосовувані під час перекладу текстів, Т. Левицька та А. Фітерман виокремлюють кілька причин, що спричиняють такі зміни: різні ознаки одного денотата в різних мовах; різниця в обсязі значень (збільшення чи зменшення кількості лексико-семантичних варіантів); відмінності у словосполученнях; відмінності у використанні слів зі схожими значеннями.

Фактичний матеріал, зібраний шляхом аналізу перекладних і тлумачних словників та контрастивного аналізу існуючих перекладів економічної літератури, дає підстави стверджувати, що лексико-семантичні трансформації при перекладі термінів економічної сфери зумовлені передусім зовнішніми чинниками, зокрема відмінним сприйняттям певних понять та явищ представниками різних соціально-економічних культур, таких як українська та англійська.

Розглянемо, для прикладу, лексеми “insurance” та “страхування”, де корені становлять -sur- і страх- відповідно. У українській мові підкреслюється мотивація, для якої потрібен цей вид економічної діяльності – страх за майно, фінансові ресурси, власну безпеку тощо. В англійській мові акцент робиться на результат застосування цього інструменту – впевненість у тому, що застраховане знаходиться під надійним захистом. Схожі семантичні відмінності можна спостерігати на прикладі лексем “securities” та “цінні папери”. Англійська версія наголошує на безпеці документа, тоді як українська підкреслює його вартість. Незважаючи на різний підхід, обидві мови точно відображають одне й те саме явище.

Зазначена причина лексико-семантичних змін під час перекладу економічних термінів пов’язана також із трьома іншими чинниками, впливаючи на них і частково визначаючи їх. Це особливо помітно у двох останніх випадках

– різницях у словосполученні та специфіці вживання термінів, що позначають подібні поняття в різних мовах. Такий спосіб позначення правил використання слова у мовленні відомий як селективний компонент значення [3: 42].

Проблема селективного компонента значення мовного знака є особливо дошкульною для перекладача, коли мова йде про прийменники: *on sale* – в продажу; *on farm* – в господарстві; *at price* – за ціною; *ownership of means* – власність на засоби; *expert on management* – експерт з менедженту; *to apply for the post* – претендували на посаду; *pressure for money* – нестача грошей; *to be on the staff* – бути в штаті; *to keep money with a bank* – тримати гроші в банку; *the demand for gasoline* – попит на бензин; *to buy from businesses* – купувати у фірм.

У наведених прикладах використовуються прийменники, які не закріплені фразеологічними сполученнями. Через це їхній зв'язок із іншими словами не є постійним і змінюється залежно від конкретного контексту. У кожному випадку прийменники вільно вступають у семантичну взаємодію з основним словом. Трансформації спостерігаються переважно на рівні прийменників. Переклад лексем, що супроводжуються цими прийменниками, зазвичай не викликає значних труднощів.

Багато дієслівних термінів набувають свого конкретного значення лише у поєднанні з певними фіксованими прийменниками. У таких випадках прийменники повністю зливаються зі словами, які вони супроводжують, і не мають власного значення: *to check in* – здавати під розписку; *to pension off* – виходити на пенсію; *to write off* – скасовувати; *to plough back* – реінвестувати.

Проблема сполучуваності слів тісно пов'язана зі слововжитком, оскільки ця категорія ґрунтується на здатності лексем вступати в зв'язок з іншими елементами речення, особливо з тими, що розташовані поруч. При перекладі економічної термінології важливо звертати увагу на поєднання іменників із відповідними прикметниками. Часто варто уникати дослівного перекладу, оскільки це може призвести до недоречного звучання цільового тексту. Тому в таких випадках необхідні лексико-семантичні трансформації: *senior position* – вища посада; *black money* – нелегальні гроші; *bad loan* – безнадійний кредит;

tough competition – жорстка конкуренція; hidden tax – непрямий податок; historical cost – початкова вартість; fat salary – високий оклад.

Дієслова, використані у спеціалізованих текстах, також зазнають семантичних змін, адже вони можуть виглядати звичними, але мати термінологічний характер. У перекладі такі лексеми звучать академічно та нейтрально: to curb one's consumption of gasoline – зменшити споживання бензину; to reduce poverty – знизити рівень бідності; to mushroom costs – різко збільшити витрати; to drive investors away – відлякувати інвесторів.

Особливої уваги заслуговує переклад термінів, що містять назви кольорів із фаховим значенням: green labor – некваліфікована робоча сила; orange goods – товари з низькою частотою купівлі.

Дослідження показують, що з одинадцяти основних кольорів, які використовуються у термінотворенні в різних мовах, англійська мова застосовує всі одинадцять (чорний, білий, червоний, жовтий, зелений, синій, коричневий, багряний, рожевий, оранжевий, сірий) [34]. Червоний колір є одним із найбільш часто використовуваних у термінах економічної сфери: red tapist – бюрократ; red tape – бюрократична тяганина; red – борг, дефіцит; red balance – пасивний баланс; to be in the red – бути у фінансовій скруті.

Щодо виразу “to be in the red”, його походження пояснюється так: у минулому фінансові звіти часто вели двома кольорами – чорним записували прибутки, а червоним позначали збитки. Хоча ця практика вже не використовується, вираз зберіг своє значення [18, с. 134; 47].

Під час перекладу асоціації з кольорами часто втрачаються, хоча в українській фінансовій і бухгалтерській термінології також є терміни, що містять колірні посилання. У таких випадках переклад прикметника, пов'язаного з кольором, може бути дослівним: Blue book – синя книга; red-ink entry – червоний запис (червоне сторно); black-ink entry – чорний запис (чорне сторно).

Збереження кольорових відтінків у термінах безпосередньо пов'язане із їхнім прямим значенням, адже бухгалтерські книги дійсно мали відповідний колір, а коригувальні записи були позначені червоним.

Таким чином, лексико-семантичні трансформації є невід'ємною частиною перекладу економічної термінології, оскільки вони пов'язані з позамовними чинниками розвитку термінологічних систем, зокрема різним баченням соціально-економічних процесів і понять у різних культурах.

Підходи до наукового перекладу, що враховують лексико-семантичні трансформації, мають важливе значення як для практичної діяльності перекладачів, так і для укладання термінологічних словників. У майбутньому необхідно глибше досліджувати спеціалізовану лексику окремих галузей економіки (фінансів, обліку, банківської справи тощо) на лексико-семантичному рівні. Це сприятиме удосконаленню наукового перекладу та збагаченню його новими ідеями.

Висновки до розділу II

У цьому розділі було досліджено особливості лексичної адаптації економічної термінології при перекладі, зокрема специфіку її використання в англійських текстах, труднощі перекладу та методи, які дозволяють ефективно подолати ці труднощі. Аналіз економічної термінології в англійській мові свідчить про те, що вона виконує важливі функції, зокрема передавання спеціальних знань і забезпечення точності комунікації в межах професійного дискурсу. Така термінологія є високо специфічною, з чітко визначеними значеннями та широким застосуванням у різних контекстах економічної діяльності.

Складність перекладу економічної термінології зумовлена різними чинниками, серед яких виділяються семантичні та стилістичні особливості, відмінності в культурному сприйнятті термінів, а також лексична сполучуваність. Так, перекладачі часто стикаються з необхідністю адаптації лексичних одиниць, щоб вони відповідали мовним нормам і стилістичним особливостям цільової мови. Ця адаптація є важливою для уникнення калькування та дослівного перекладу, що може призвести до непорозумінь або

втрати змісту.

У розділі також було розглянуто різноманітні методи, що використовуються при перекладі економічних термінів. Серед них – лексико-семантичні трансформації, такі як модуляція, транспозиція, конкретизація, генералізація та описовий переклад. Кожен метод застосовується залежно від конкретних обставин, мети перекладу та особливостей вихідного терміну. Наприклад, для збереження семантичного навантаження терміну іноді доцільно використовувати модуляцію, яка дозволяє передати значення більш адекватно, ніж пряма передача.

Окремо варто зазначити випадки збереження або зміни колірних асоціацій у термінології. Деякі терміни, наприклад, *red tape* (бюрократична тяганина) або *to be in the red* (бути у фінансовій скруті), мають культурно зумовлене походження, що відображає особливості менталітету і мовної традиції носіїв англійської мови. У процесі перекладу такі терміни можуть зберігати свої кольорові характеристики, щоб зберегти оригінальне значення, або ж їх адаптують відповідно до стилістичних особливостей української мови.

Загалом, переклад економічної термінології вимагає комплексного підходу, який враховує як лінгвістичні, так і культурні особливості. Лексичні трансформації є необхідними для досягнення точності та адекватності у передачі значень економічних термінів, оскільки вони забезпечують відповідність перекладу нормам цільової мови. Перекладачам важливо володіти глибокими знаннями у сфері економіки та використовувати ефективні стратегії для досягнення адекватності та збереження значеннєвої точності тексту.

РОЗДІЛ III. СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ТА ЇХ ВІДТВОРЕННЯ В ПЕРЕКЛАДІ ЕКОНОМІЧНОГО ДИСКУРСУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

3.1 Прийоми передачі стилістичних елементів економічного тексту в перекладі

Серед науковців немає єдиного підходу щодо того, до якого стилю чи жанру слід віднести економічні статті. Деякі дослідники вважають, що публіцистичний і інформативний стилі мовлення є окремими категоріями, які мають свої власні мовні та комунікативні особливості [43]. Для інформативних текстів основною метою є передача інформації, тоді як публіцистичні націлені на переконання та оцінку фактів. О.Ю. Дубенко, окрім інформативного та впливового стилів, виділяє й проміжні типи, такі як інформативно-оцінний (аналітичні та передові статті) і суб'єктивізований (коментарі, нариси, рецензії тощо).

С.В. Боднар класифікує економічний дискурс на кілька жанрів: загальноекономічний, економічної документації, економічної реклами, ділової телефонії та наукових економічних текстів. У цьому дослідженні особлива увага приділяється саме жанру загальноекономічного спрямування.

У сфері економічної комунікації передача лише фактів чи інформації часто не є кінцевою метою. Важливим є також вплив на реципієнта. Тому, окрім інформативності, економічні тексти часто характеризуються аргументативністю, що забезпечує їхню ефективність та впливовість.

Економічний дискурс має свою специфіку, оскільки в межах однієї наукової області існують різні рівні презентації знань. Хоча тематика різних текстів може бути спільною, підручники, монографії та статті відображають її на різних рівнях, що впливає на вибір мовних засобів, орієнтуючись на рівень знань цільової аудиторії [47].

Дослідження показало, що стилістичні норми в науково-популярних та публіцистичних виданнях різних мов не збігаються: українська мова характеризується лаконічністю, нейтральністю й об'єктивністю, тоді як

англійська допускає використання образних засобів, гумору та розмовної лексики. Образні стилістичні засоби роблять опис більш виразним і надають йому емоційної яскравості, з елементами перебільшення, такими як метафора, персоніфікація та епітет.

А.Ю. Кланцакова, вивчаючи роль метафори в економічному дискурсі, визначає її як «стратегічний інструмент, що формує авторський дискурс, об'єктивує його можливу реальність, визначає напрямок інтерпретації та сприяє посиленню впливу на аудиторію» [33, с. 155]. О.Ю. Дубенко зазначає, що в українській пресі статті на бізнесово-комерційні та економічні теми більше відповідають вимогам ділового стилю. Вони мають низький рівень емоційності, містять професійну термінологію та часто включають стереотипні образні вирази, що здебільшого є мовними метафорами або переробленими крилатими фразами та кліше. Таким чином, перекладач часто змушений використовувати нейтральну лексику, змінюючи або спрощуючи оригінальні образи, щоб адаптувати текст до норм української мови.

Розглянемо це на прикладі. Англійський текст: *Though Mr Stringer's success in Hollywood may not qualify him to run a sprawling conglomerate that still derives the bulk of its revenues from electronics, a dose of foreign management might go down well at Sony* [44]. Українська версія: *Можливо, успіх пана Стрінгера в Голлівуді й не зробить із нього успішного керівника недоладного конгломерату, левова частка прибутків якого все ще припадає на продаж електроніки; утім ін'єкція іноземного менеджменту може піти на користь Sony.*

У цьому прикладі можна побачити два стилістичних прийоми: метафору та епітет. Метафора в англійському виразі *a dose of foreign management might go down well* дослівно перекладається як «доза іноземного менеджменту може добре засвоїтися». Слово *dose* тут використовується в контексті ліків, які пацієнт приймає за один раз, а фразове дієслово *go down* означає процес прийому ліків. Ці елементи разом створюють яскраву картину, в якій компанія Sony постає як пацієнт з проблемами здоров'я, що потребує лікування у вигляді нових управлінських підходів. Дослівний переклад звучить неприродно, тому заміна

метафори на більш відповідну українському контексту є необхідною, зберігаючи при цьому основний образ.

У тому ж уривку є епітет *sprawling*, що походить від дієслова *sprawl* (“безладно розвиватися”), яким описується іменник *conglomerate* (“конгломерат”). Оскільки в статті йдеться про компанію, яка має активи в різних сферах виробництва, і її підрозділи не узгоджують свої цілі, що призводить до зниження прибутків, епітет *sprawling* підкреслює цей безлад. Оскільки дослівний переклад епітету неможливий, український еквівалент *недоладний* добре відображає сенс і образ оригіналу.

Використання образних стилістичних засобів є важливим елементом у статтях різних видань: англійське видання: “*Spin-offs usually create huge value because a business goes from being the redheaded stepchild in a large company to a business being run for its own interests,*” says Cornell [67]. Українська версія: «*Спін-офф зазвичай набуває величезної цінності, оскільки бізнес більше не сприймається як бідний родич у великій сім’ї-компанії, а починає працювати в своїх інтересах*», – зазначає Корнелл.

У цьому прикладі метафора *the redheaded stepchild* використовується для вираження образу малого чи непомітного бізнесу в межах великої компанії. Дослівний переклад цієї фрази був би неприродним для українського контексту, тому вибрано варіант *бідний родич*, що зберігає образ залежної та менш цінної частини великої структури, але звучить природно для української аудиторії.

Як видно, в оригінальному тексті йдеться про компанію спін-офф – нову організацію, створену шляхом виокремлення з материнської корпорації. Автор використовує вираз *redheaded stepchild* (дослівно «рудий пасинок»), що походить з американської англійської і має прозоре образне значення. Термін у контексті описує дитину, яка не є рідною в сім’ї, і часто стикається з неприязним ставленням з боку інших членів родини. Руде волосся додає індивідуальності, роблячи цю дитину ще більш чужою. Оскільки в українській культурі та мові немає прямого еквівалента, образ можна адаптувати, зберігаючи асоціацію з родиною, застосовуючи зміну образу. Так, можна вибрати інший образ, але з тим

же емоційним навантаженням, наприклад, «непотрібний родич» чи «позашлюбна дитина».

Гумористичний ефект в обговорюваних статтях часто реалізується через гру слів, використання фразеологізмів, зевгму, алогізмів. У поєднанні з розмовними елементами ці прийоми створюють враження невимушеної, довірливої бесіди, коли автор висловлює припущення або робить прогнози щодо подій.

Наведемо приклад. Англійський варіант: *Generate Sucriere SA, a unit of French group SaintLouis SA, currently owns 21% of Azucarera, and analysts suggested that the merger with Puleva might be a defensive move aimed at protecting the Spanish sugar group from the unwanted advances of the French* [67]. Український варіант: *Generate Sucriere SA, підрозділ французької групи Saint-Louis SA, зараз володіє 21% компанії Azucarera; аналітики вважають, що злиття з Puleva може бути захисним маневром, який убезпечить іспанську цукрову групу від небажаних зазіхань з боку французів.*

У цьому уривку йдеться про іспанську компанію Azucarera, керівництво якої розглядає злиття з Puleva, щоб уникнути поглинання французькою групою Generate Sucriere, що вже володіє 21% акцій. Вираз *unwanted advances* є прикладом гри слів, де *advances* має кілька значень: «наступ», «залицяння», «зростання» тощо. У контексті тексту перше значення, «наступ», вказує на прагнення однієї компанії поглинути іншу. Друге значення, «небажане залицяння», посилюється контекстом *the French*, оскільки Франція асоціюється з романтичними стереотипами, що додає гумористичний підтекст.

Як видно, Франція асоціюється з коханням, а французи – з неперевершеними коханцями. У запропонованому перекладі не вдалося зберегти гру слів через відсутність багатозначного еквівалента для слова *advances* в українській мові. При цьому, ми вважаємо, що важливим є передача першого значення, оскільки воно має ключове значення в контексті, а гру слів можна опустити. Стилiстичні норми української мови часто передбачають нейтралізацію таких образів, тому подібний переклад є допустимим. У цьому

випадку використовувалася трансформація на основі конкретизації, що звужує значення слова і унеможлиблює збереження гри слів.

Наведу інший приклад. Англійський варіант: *And Mr Stringer brought new management into the movie division and enjoyed bumper worldwide success with the Spiderman films, among others* [67]. Український варіант: *Пан Стрінгер запровадив новий стиль керівництва в кінематографічному підрозділі й зірвав касу у світовому прокаті фільмами про Спайдермена й не тільки.*

Цей уривок містить гру слів на основі багатозначного слова *bumper*. У цьому контексті воно має кілька значень: 1) переповнена зала, 2) щось величезне, 3) рекламна пауза. Перше значення є основним, оскільки воно вказує на великий успіх фільмів серед глядачів у всьому світі, що частково було результатом змін у керівництві компанії. Друге значення підсилюється словом *worldwide* (“всесвітній”). Третє значення пов’язане з тим, що успіхи пана Стрінгера у керівництві Sony деякими експертами вважались тимчасовими, тобто лише короткочасними до наступних невдач. Оскільки перше значення є найбільш важливим, воно було збережене в перекладі, хоча гра слів була втрачена. Проте використання фрази “зірвати касу” частково компенсує стилістичну втрату, оскільки така розмовна лексика відповідає загальній тенденції до демократизації мови в сучасних українських ЗМІ.

Ще один приклад гри слів у поєднанні з розмовною лексикою. Англійський варіант: *The international food unit also is suffering indigestion from a recent binge on European candy companies* [68]. Український варіант: *Міжнародний харчовий підрозділ також страждає через поглинання європейських кондитерських компаній, що масово відбувалося останнім часом.*

У цьому уривку використовується образ хвороби, зокрема *indigestion* (порушення травлення), що в переносному значенні вказує на проблеми, з якими стикається підрозділ через надмірні покупки. Переклад передає основну ідею, але втрачається елемент гри слів, пов’язаний з *indigestion*, яке в оригіналі має відтінок гумору.

У статті йдеться про харчовий підрозділ міжнародної компанії Philip

Morris, який нещодавно зіткнувся з фінансовими труднощами. Однією з причин називають поглинання кількох європейських кондитерських компаній, що ускладнює керівництво підприємством. Гра слів у цьому уривку базується на двох ключових термінах: *indigestion* та *binge*. Слово *indigestion* вживається в значенні «розлад травлення, незасвоєння їжі», що відповідає контексту харчової промисловості та конкретно – кондитерських компаній. Переносне значення цього слова, яке означає «складнощі в роботі компанії», виникає з контексту ситуації.

Другим елементом гри слів є *binge*, яке в розмовному вжитку позначає надмірне споживання алкоголю, їжі чи інших речовин. Це слово часто несе негативну конотацію, підкреслюючи надмірність або зловживання. В даному контексті воно використовується в переносному значенні, вказуючи на надмірне поглинання маленьких європейських компаній конгломератом за короткий час, що призводить до складнощів у роботі компанії.

У перекладі не вдається зберегти гру слів, оскільки дослівний переклад, який дозволив би зберегти образність оригіналу, не відповідає стилістичним вимогам українського науково-популярного тексту. Яскраві художні образи оригіналу замінюються більш нейтральною лексикою, за винятком персоніфікації, наприклад, “підрозділ страждає”. Перекладацькі трансформації включають часткове вилучення (*indigestion*) та експлікацію (*binge*).

В іншому прикладі ми бачимо використання розмовної лексики. Наприклад, у реченні про компанію Sony, де багатозначне дієслово *ditch* (позбутися, відшити, покинути) створює яскравий образ. Це слово використовується для формування персоніфікації, де компанія Sony подається як жінка, що змінює партнера. Це дозволяє автору створити легку, невимушену атмосферу, що надає новині більш буденний характер.

Ще один приклад – використання прикметника *upbeat*, що вказує на оптимістичний настрій керівників європейських компаній. Тут розмовна лексика створює атмосферу позитиву, але в українському перекладі для збереження професіоналізму ми використовуємо нейтральний відповідник, оскільки

розмовна лексика в бізнесовому контексті може бути сприйнята як непрофесійна.

Специфіка перекладу стилістичних засобів у публіцистичних та інформаційних статтях полягає в обмежених можливостях для збереження стилістичних прийомів, оскільки англійська та українська мови мають різні норми. Тому в статтях з економіки можна застосовувати наступні способи перекладу стилістичних засобів:

1) Образні стилістичні засоби (метафори, персоніфікація, епітети) передаються:

- стилістичними засобами з ідентичним образом (дослівний переклад);
- заміною або генералізацією (стилістичним засобом з подібним образом);
- заміною з іншим образом;
- нейтральною лексикою з приблизним значенням (заміна);
- вилученням (нульовий відповідник).

2) Гумористичні стилістичні засоби (гра слів, зевгма, алогізм) передаються:

- дослівно зі збереженням гумористичного ефекту;
- заміною зі збереженням гумористичного ефекту;
- заміною без гумористичного ефекту (компенсація);
- нейтральною лексикою зі збереженням смислу (дослівний переклад або заміна);
- вилученням.

3) Розмовні одиниці передаються:

- розмовними одиницями з ідентичним значенням (дослівний переклад);
- нейтральною лексикою з ідентичним значенням (заміна, конкретизація, генералізація, експлікація);
- іншим стилістичним засобом (компенсація);
- вилученням.

Збереження образності оригіналу вимагає використання відповідних стилістичних засобів, що відповідають нормам української мови, водночас враховуючи функціональні особливості економічного тексту. Перекладач повинен балансувати між точністю і збереженням стилістичних особливостей, аби забезпечити правильне сприйняття та адекватність перекладу в контексті економічної тематики.

3.2 Збереження стилістичної адекватності та тональності економічних текстів при перекладі

Серед основних мовних характеристик сучасних медіатекстів дослідники відзначають кілька важливих аспектів: високу інформативність, що передбачає наявність складної терміносистеми і вимогу до читача володіти певними знаннями з конкретної галузі; демократизацію публіцистичного стилю, що проявляється у зниженні офіційності та розширенні стилістичних норм; вплив мовної моди, що веде до розширення лексики медіапростору; а також певну англізацію мовлення сучасних засобів масової інформації, що є важливою для перекладачів [3, с. 25-26]. Оскільки ця робота зосереджена на економічних текстах, варто виділити їх основні особливості:

1. Економічні тексти в медіа поєднують елементи публіцистичного та наукового стилів. Це є стилістика мовлення. З одного боку, вони близькі до наукового стилю через логічність, стандартизованість, чіткість викладу фактів і наявність спеціалізованої термінології з різних галузей знань. З іншого боку, ці тексти часто включають емоційно-оцінні та експресивні лексичні одиниці, фразеологізми, жаргон, розмовні вирази, що допомагає зробити повідомлення більш доступними і пам'ятними для читача.

Також, варто зазначити, що стандарти стилістики економічних текстів можуть значно відрізнятися між оригіналом і перекладом. Наприклад, в англійських медіатекстах часто використовується образна лексика, тоді як в українських текстах більш поширена стандартизована лексика, що знижує рівень

конотативної значущості. Це дозволяє зробити висновок, що вітчизняний медіадискурс у сфері економіки більше орієнтується на науковий стиль порівняно з англomовними ЗМІ.

2. Економічні терміносистеми української та англійської мов мають суттєві відмінності. Багато термінів у галузі економіки в обох мовах не мають прямого відповідника, оскільки в українській мові часто відсутні поняття, що відповідають сучасним ринковим реаліям. Як було встановлено, основними способами перекладу економічних термінів є транскрипція, транслітерація та лексичне калькування. Крім того, тенденція до запозичення термінів, характерна для медіа-комунікації, свідчить про зростаюче використання іноземних слів навіть у випадках, коли існують усталені вітчизняні відповідники. Це зумовлено прагненням до лаконічності терміносистеми: наприклад, міжнародні торги часто замінюються терміном «тендер», передавальний напис на цінному папері – «індосамент», зниження курсу – «девальвація», нематеріальні активи – «гудвіл», Міжнародні правила інтерпретації торгових термінів – «Інкотермс», працівник транспортної компанії – «логіст», кеш-флоу – «рух грошових коштів», паблік рілейшнз – «зв'язки з громадськістю».

3. В англomовних економічних текстах часто зустрічаються терміни, що є загальновідомими й широко вживаними [47], такі як «default» (дефолт), «budget» (бюджет), «tax» (податок). Водночас спеціалізовані терміни супроводжуються поясненнями: «credit rating» (кредитний рейтинг), «public debt» (державний борг), «budgetary policy» (бюджетно-податкова політика).

4. Для досягнення адекватного перекладу економічного тексту важливо застосовувати перекладацькі трансформації. Оскільки морфологія і синтаксис англійської та української мов значно різняться, перекладач має завдання не тільки передати точне значення терміна, а й передати сутність поняття, яке стоїть за мовною одиницею. Якщо слово несе експресивне навантаження, перекладач повинен орієнтуватися на інтерпретацію суті цього терміна, враховуючи, що при перекладі можуть спостерігатися зміни в рівні експресивності. Особливо важливо, щоб мова економічних статей, орієнтованих на широку аудиторію,

залишалася зрозумілою та не ускладнювала сприйняття тексту.

При визначенні поняття «перекладацькі трансформації» дослідники застосовують різні терміни, розглядаючи їх як методи логічного аналізу: техніки, які допомагають виявити значення іншомовного слова в контексті та знайти його український еквівалент, що не завжди є прямим; зміна однієї мовної форми на іншу під час перекладу; перефразування між мовами; способи перекладу, коли немає словникового відповідника або його використання у контексті неможливе [58]. Спираючись на існуючі наукові праці та різноманітні класифікації перекладацьких трансформацій [23, с. 17; 68], доцільно виділити в економічному тексті такі види міжмовних перетворень:

1) лексичні трансформації – транслітерація, калькування, звуження значення (конкретизація), розширення значення (генералізація), експлікація (описовий переклад);

2) лексико-граматичні та граматичні трансформації – нульова трансформація (повне збереження мовних елементів та їх місця в реченні при перекладі), перестановка (пермутація), заміна (на рівні синтаксичної структури речення), додавання (вставка частин мови), вилучення (видалення елементів), антонімічний переклад;

3) стилістичні трансформації – емпатизація (стилістична спеціалізація), стилістична нейтралізація.

Л. Латишев виділяє три основні причини, які зумовлюють використання перекладацьких трансформацій:

1) різниця в мовних системах вихідної та цільової мов, коли в одній мові відсутня категорія, характерна для іншої, або порівняльні мовні категорії не співпадають за обсягом значення;

2) розбіжності в мовних нормах оригінального та цільового тексту, коли хоча б зміст висловлювання зрозумілий, однак виникає враження неправильності мови через порушення норм (нормативні відхилення);

3) невідповідність між узусами, що існують у середовищі носіїв мови оригіналу та цільової мови.

Методом суцільної вибірки з інтернет-джерел було відібрано низку економічних статей, орієнтованих на професійну аудиторію, а також публікацій для загального читача [32, с. 142; 48]. У межах дослідження розглянемо приклади перекладацьких трансформацій на рівні речення:

1) нульова трансформація – цей тип синтаксичних трансформацій полягає у повному збереженні мовних елементів і їхнього порядку в реченні при перекладі:

- “Omicron is an economic threat, but inflation is much worse” – “Омікрон – це економічна загроза, але інфляція набагато гірша”;

- “On Thursday, Britain’s central bank unexpectedly raised interest rates” – “У четвер британський Центробанк несподівано підвищив процентні ставки”;

- “Trump asks Supreme Court to step in” – “Трамп просить Верховний суд втрутитися”;

- “Buyers compete with one another” – “Покупці конкурують один з одним”.

Такий стиль характерний для заголовків і коротких анотацій, в яких термінологія мінімальна або відсутня. Водночас розбіжності в синтаксисі і морфології обох мов, а також відмінності в стилістичних особливостях призводять до рідкісного застосування цього методу [54].

2) Перестановка – тип трансформації є одним з найпоширеніших у перекладі економічних текстів. Перекладач змінює порядок слів, фраз чи частин складних речень, що дозволяє зберегти необхідний зміст та акценти. Найпоширенішими випадками є зміна порядку підмета або обставини для підкреслення певних частин вислову:

а) заміна порядку слідування граматичної основи речення та вставної конструкції: “We see, day after day, that the main drivers of inflation are imported from overseas, such as fuel and energy, vehicles, and other imported goods such as garments and furniture, along the biggest macroeconomic question facing the UK whether families feel deceived this Christmas” – “День за днем ми бачимо, що основними чинниками інфляції є імпортовані з-за кордону паливо й енергія,

транспортні засоби й інші імпорتنі товари, такі як одяг і меблі, разом із найбільшим макроекономічним питанням, що стоїть перед Великобританією: чи почуватимуться обдуреними наші сім’ї цього Різдва?”.

б) Зміна місця обставини в реченні: “Mary Daly, president of the Federal Reserve Bank of San Francisco, wanted to withdraw economic help slowly but now she might support a rate increase as soon as March” – “Мері Дейлі, президент Федерального резервного банку Сан-Франциско, хотіла поступово відкликати економічну допомогу, проте зараз вона може підтримати підвищення ставки вже в березні”. У першому прикладі акцент на конструкцію “day after day” зберігається, адже це важлива частина висловлювання. У другому прикладі перестановка прислівника “поступово” зумовлена смисловим акцентом у другій частині речення, де зміст важливіший за сам процес поступового відкликання допомоги.

3) Такий тип трансформації, як заміна синтаксичної структури речення, передбачає зміну кількості та типів речень або частин речення, зокрема: заміну простого речення складним; заміну складного речення простим; зміну підрядного речення на головне і навпаки; а також зміну сполучникових зв’язків на безсполучникові й навпаки: “She had three children to provide for and her husband was forbidden from working while his application for asylum was processed” – “Вона мала забезпечувати трьох дітей, а її чоловікові заборонили працювати на час, поки розглядалася його заява про надання притулку.” Це речення поєднує перестановку з трансформацією типу складного речення та додаванням. В українському перекладі група підмета розміщується після присудка, а сама частина перекладається через складнопідрядне речення, оскільки в українській мові сполучник “поки” використовується для вираження підрядного часу. Переклад з використанням фрази “під час розгляду його заяви про надання притулку” вважається неправильним, оскільки це не точно передає зміст події, в якій заборона працевлаштування стосувалась всього періоду, поки розглядалася заява, а не лише часу засідань. Для точнішого передавання змісту додається сполучник “на час”.

4) Додавання як перекладацька трансформація є одним з часто вживаних методів у перекладі професійних текстів. Навіть у публіцистичному жанрі такі трансформації допомагають сприймати текст як високодостовірний або такий, що привертає увагу новими ідеями, надаючи більш глибоке розуміння реальності. Це досягається через використання галузевої термінології та точне і однозначне вираження думок, що є характерними ознаками професійного стилю. Зокрема, додавання є важливим у контексті уточнення та роз'яснення понять, пов'язаних з економіко-політичним життям. Такі трансформації часто поєднуються з лексичним перефразуванням, оскільки метою перекладача є передача стилістичних, семантичних і прагматичних відтінків через відповідні мовні конструкції.

Наприклад, речення “The Political Economy of the Arab Gulf Program studies the link between economic reform and the wider operation of social and political systems across the Middle East, assessing the short- and long-term implications for regional politics, security, and U.S. interests” було перекладено як “Програма «Політична економія арабських країн Перської затоки» вивчає зв'язок між економічними реформами й більш масштабним функціонуванням соціальних і політичних систем на Близькому Сході, оцінюючи короткострокові й довгострокові наслідки для регіональної політики, безпеки й інтересів США”.

Таке перекладання є доцільним, оскільки термін “Arab Gulf” вимагає смислового розширення для досягнення повної адекватності в українському контексті. З огляду на те, що цей медійний текст поєднує риси наукового та публіцистичного стилів, переклад повинен бути зрозумілим для читача. Також, слово “politics”, яке в англійському варіанті вживається в множині, у перекладі було адаптовано до однини через особливості української мови.

Аналіз вивченого матеріалу показує, що найбільш часто використовуваними перекладацькими трансформаціями є додавання прикметників та іменників. Наприклад, речення “Yes, the number of personal and business bankruptcies filed last year in the country fell by nearly 30% from 2019 despite COVID-19” перекладається як “Так, незважаючи на COVID-19, кількість

випадків банкрутства фізичних та юридичних осіб, заявлених торік у країні, знизилася майже на 30% порівняно з 2019 роком”. Додавання іменників “випадків” та “осіб” було необхідне для точності і влучності перекладу у фаховому контексті. Зазвичай у українській мові тема ставиться перед ремою, але в разі необхідності підкреслення умов ситуації, рема може передувати темі. Тому в даному випадку було застосовано перестановку, перемістивши конструкцію “despite COVID-19” на початок речення для акцентуації.

5) Вилучення у перекладах фахових текстів здійснюється з метою забезпечення точності без зайвих повторів чи тавтології. На відміну від художнього дискурсу, де образи можуть бути творчо переосмислені, в економічних текстах важлива влучність передачі понять. У медійному фаховому дискурсі вилучення може бути застосоване, якщо елементи порушують мовні норми або дублюють значення. Наприклад, у реченні “Health care costs and spending in the US continue to grow at an unsustainable rate. Increased health care costs and spending contribute to the lack of affordable health care”, слово “spending” було вилучено, оскільки воно є синонімічним до “costs”.

Перекладацькі трансформації, застосовувані при перекладі медійних економічних текстів, вимагають не лише глибокого знання цільової мови, але й фахових знань. Оскільки медійні економічні тексти мають подвійний стиль (науково-книжний та публіцистичний), найбільш часто застосовуються комбіновані методи трансформацій.

3.3 Методика навчання перекладу англomовного економічного дискурсу для студентів перекладацьких спеціальностей

Методика навчання лексико-стилістичних особливостей перекладу економічного дискурсу англійською мовою передбачає комплексний підхід до формування компетенцій, необхідних для якісного перекладу професійних текстів. Економічний дискурс відрізняється високою концентрацією термінів, спеціальної лексики та стилістичних конструкцій, що ускладнює його

сприйняття та передачу порівняно із загальнозживаними текстами. Відтак, навчання перекладу таких текстів повинно зосереджуватись на розвитку практичних навичок роботи з термінологією, стилістичними особливостями та контекстуальною адаптацією.

Особлива увага приділяється формуванню перекладацької компетентності, яка охоплює мовну, соціолінгвістичну, прагматичну, когнітивну, лінгвістичну, соціокультурну та інформаційну складові. Важливим компонентом лінгвістичної компетенції є етимологічна підготовка, яка передбачає вивчення походження термінів, їх значення та функцій у конкретних економічних контекстах. Це дозволяє майбутнім фахівцям краще розуміти сутність понять та використовувати їх у перекладі відповідно до стилістичних вимог та мовних норм.

Етимологічна компетенція є ключовим елементом підготовки перекладачів, оскільки вона сприяє більш глибокому розумінню термінів, їх етимологічного походження та контекстуального застосування. Такий підхід дозволяє студентам ефективніше адаптувати економічний дискурс до цільової аудиторії, зберігаючи його лексичну та стилістичну точність. У сучасних умовах глобальної економічної інтеграції потреба у таких знаннях набуває ще більшої значущості.

Методика навчання лексико-стилістичних особливостей перекладу економічного дискурсу англійською мовою базується на проблемно-діяльнісному підході, що сприяє активному залученню студентів у процес засвоєння знань. Замість пасивного отримання інформації, студенти самостійно здобувають навички аналізу та перекладу, тоді як викладач виконує роль наставника, який направляє та підтримує їх у навчальному процесі.

Особливу увагу приділяють розвитку аналітичного мислення студентів, що включає здатність визначати комунікативно-прагматичні цілі вихідного тексту, аналізувати його зміст та виділяти ключові елементи. Майбутні фахівці мають навчитися розчленовувати текст на складові частини, ідентифікувати спеціальну термінологію та стилістичні елементи, а також оцінювати їх

значення у різних контекстах. Важливим є уміння аргументувати власні перекладацькі рішення, узагальнювати результати аналізу та робити висновки, базуючись на отриманих даних.

У рамках вивчення перекладу спеціальних текстів акцент робиться на зіставленні двох мов і культур, що дозволяє глибше зрозуміти специфіку термінології та стилістичних особливостей економічного дискурсу. Переклад розглядається як взаємодія між текстом та перекладачем, де враховуються не лише лінгвістичні, але й культурні аспекти.

Важливим компонентом є етимологічна підготовка, яка допомагає студентам краще розуміти походження та функціональне навантаження термінів. Такий підхід дозволяє адаптувати методику викладання до індивідуальних особливостей кожного студента, враховуючи його базові знання, ерудицію та професійний світогляд. Це сприяє ефективному формуванню перекладацьких компетенцій, необхідних для якісного опанування лексико-стилістичних аспектів економічного дискурсу.

Лексичний склад економічного дискурсу англійською мовою постійно розвивається, що вимагає від студентів перекладацьких спеціальностей ґрунтовної підготовки до роботи з термінами, характерними для цієї галузі. Під час навчання перекладу економічних текстів особливу увагу слід приділяти специфіці перекладу англійської термінології, яка часто є джерелом складнощів через відсутність однозначних еквівалентів у цільовій мові.

Однією з ключових задач методики є формування у студентів уміння знаходити адекватні перекладацькі відповідники для термінів, враховуючи їхні семантичні та стилістичні особливості. Важливо навчити студентів пояснювати значення термінів або адаптувати їх до культурних особливостей цільової аудиторії, щоб мінімізувати непорозуміння, які можуть виникнути через міжкультурні відмінності.

З метою вдосконалення перекладацьких навичок студентів у сфері англійського економічного дискурсу було розроблено ряд вправ, які спрямовані на:

- аналіз і переклад ключових економічних термінів;
- розвиток навичок адаптації текстів з урахуванням стилістичних і культурних особливостей;
- вивчення контекстуального використання термінів та їхніх синонімічних рядів.

Такий підхід сприяє формуванню у студентів комплексних навичок перекладу, що включають лексичну, стилістичну та культурну адаптацію текстів, необхідних для роботи у сфері міжнародних економічних комунікацій.

Вправа 1.

Ознайомтеся з запропонованим уривком англійського тексту, пов'язаного з економічною тематикою (Додаток А). У тексті знайдіть і виділіть економічні терміни та фрази, які потребують перекладу. За допомогою словників, глосаріїв та електронних ресурсів знайдіть можливі перекладацькі відповідники для кожного терміну. Зверніть увагу на контекст і можливі стилістичні особливості. Виконайте переклад тексту, забезпечивши точність і стилістичну відповідність оригіналу. Додайте пояснення або примітки для термінів, які мають культурні або контекстуальні особливості. Презентуйте свій переклад групі, поясніть вибір перекладацьких рішень і запропонуйте альтернативи, якщо це доцільно. Обговоріть у групі складні випадки, а також помилки, якщо такі були. Викладач допоможе уточнити переклад і надати рекомендації щодо покращення.

Вправа 2.

Review the provided text (<https://indianexpress.com/article/world/donald-trump-speech-key-takeaways-9656371/>). What type of text is it? Which style does it belong to? What is the purpose of this text? Which country does this publication originate from? What is the purpose of translating this text? Which terms in the text are related to the field of economics? Which terms could have multiple translation options?

Вправа 3.

1. Ознайомтеся з поданим списком англomовних економічних абрeвіатур: GDP, IMF, WTO, OECD, ECB, SME, VAT, FDI, BRICS, ROI, P&L, IPO, LIBOR, OPEC, NPL.

2. Перекладіть наступні речення українською мовою, зберігаючи адекватність і правильність використання абрeвіатур. У разі потреби додайте пояснення або розшифровку абрeвіатур:

- The GDP of developing countries has been growing steadily over the past decade, largely due to increased FDI.
- The IMF and the World Bank play a critical role in providing financial assistance to nations in crisis.
- SMEs are crucial for driving innovation and employment in the economy.
- VAT reforms in the EU have led to a significant rise in tax revenues.
- ROI is an essential metric for evaluating the success of any IPO.
- BRICS countries have been actively collaborating to boost trade and investment among member states.
- LIBOR will be replaced by alternative benchmark rates in financial markets by the end of the year.

3. Проаналізуйте контекст кожного речення, визначте функцію абрeвіатури в тексті та аргументуйте свій вибір стратегії перекладу.

4. Складіть власні приклади речень (мінімум 3) англійською мовою, які включають використання абрeвіатур, і перекладіть їх українською.

Вправа 4.

1. Прочитайте наведені українські економічні терміни й абрeвіатури: COT, ТНК, ОПЕК, ВВП, ЦСР, ЄЦБ, ESG, ФРС, МСБ, ЄС, МВФ.

Перекладіть їх англійською мовою та складіть коротке пояснення для кожного терміна чи абрeвіатури англійською.

2. Перекладіть англійською мовою такі речення, дотримуючись економічної термінології:

- СОТ працює над укладенням нових угод про зону вільної торгівлі між країнами-членами.
 - Транснаціональні корпорації мають значний вплив на розвиток економіки та глобальні виробничі ланцюги.
 - ЄЦБ оголосив про підвищення відсоткової ставки для боротьби з інфляцією.
 - Концепція інвестування за принципами ESG стає дедалі популярнішою серед фінансових установ.
 - На засіданні ФРС обговорювали ризики економічного спаду у США.
3. Опишіть, яку стратегію перекладу ви використали для кожної аббревіатури (транслітерація, адаптація, пояснювальний переклад).
4. Напишіть короткий текст українською мовою (50–70 слів), використовуючи щонайменше 5 із наведених аббревіатур. Передайте текст своєму одногрупнику для перекладу англійською мовою.

Вправа 5.

Перекладіть речення, зосереджуючись на правильному відтворенні “хибних друзів перекладача”. Складіть таблицю відповідності англійського слова, хибному перекладу та вірному перекладу, обираючи відповідні слова з наданої вправи.

1. The company presented a comprehensive strategy to improve its fiscal discipline.
2. The director expressed concern over the corporation's aggressive advertising campaign.
3. The factory's administration is responsible for managing labor productivity.
4. Economic forecasts suggest a significant decline in industrial production this quarter.
5. The bank announced a new credit line for small and medium enterprises.
6. She attended a seminar on capital management in emerging markets.

7. The entrepreneur emphasized the importance of innovation in achieving success.
8. Inflationary pressures have had a severe impact on household budgets.
9. The auditor discovered several discrepancies in the financial statements.
10. The stock exchange reported a dramatic increase in trading volume.
11. The consultant provided recommendations for optimizing the company's logistics.
12. Local authorities are investing in infrastructure projects to attract foreign investors.
13. Many stakeholders voiced their concerns about the company's ecological policies.
14. The financial analyst prepared a detailed report on the firm's liquidity.
15. Economic integration has opened new opportunities for regional development.

Виконання запропонованих вправ у рамках навчального процесу органічно інтегрується зі стандартними методиками викладання іноземної мови. Серед них: презентація нового лексичного та граматичного матеріалу, заучування та систематичне повторення тематичної лексики, практичне відпрацювання граматичних конструкцій, засвоєних на попередніх заняттях, проведення словникових диктантів, тестування знань і опитування.

Крім цього, до процесу навчання додаються інтерактивні методи, такі як обговорення перекладів у групах, аналіз помилок у виконаних завданнях, виконання творчих проєктів із перекладу фахових текстів та використання електронних ресурсів для збагачення словникового запасу. Такий підхід дозволяє забезпечити не лише засвоєння мовних правил, але й формування навичок практичного застосування отриманих знань, що є особливо важливим у перекладі текстів економічного дискурсу.

Поєднання традиційних методів із сучасними інтерактивними техніками сприяє комплексному розвитку перекладацької компетенції, підвищує

мотивацію студентів та робить навчальний процес ефективнішим і динамічнішим.

Висновки до розділу III

У розділі III було розглянуто основні стилістичні прийоми та методи, які використовуються при перекладі економічних текстів з англійської мови, зокрема прийоми передачі стилістичних елементів і забезпечення стилістичної адекватності та тональності тексту. Це питання є надзвичайно важливим для перекладачів, оскільки переклад економічного дискурсу вимагає не лише мовної, але й професійної компетенції, здатності передавати специфічні стилістичні особливості оригіналу без втрати його змісту та виразності.

В процесі дослідження було виявлено, що для передачі стилістичних особливостей економічних текстів найчастіше використовуються такі перекладацькі трансформації, як додавання, перестановка, заміна та вилучення. Додавання часто включає уточнення значення, що необхідно для розкриття конкретних економічних понять або підкреслення певних аспектів ситуації, а перестановка служить для надання додаткового акценту на певні елементи висловлення або зміни порядку слів, що відповідає специфіці цільової мови. Заміна синтаксичних конструкцій та лексичних елементів є важливою для збереження природності та зрозумілості тексту у цільовій мові, особливо коли йдеться про складні економічні терміни та поняття, що мають специфічне значення в певному контексті. Вилучення, як метод, найчастіше використовується для усунення зайвих повторів чи тавтології, що є характерним для текстів, котрі мають бути максимально точними та чіткими, зберігаючи лаконічність.

Нами було підкреслено, що для досягнення стилістичної адекватності необхідно дотримуватись певних вимог щодо тону й атмосфери тексту. Стилiстична адекватність полягає у здатності перекладача зберігати не лише лексичний, а й тональний зв'язок між оригіналом та перекладом. Важливо, щоб

текст перекладу мав таку саму функцію в комунікаційному процесі, що й оригінал, передавав ту ж інформацію та відображав таку ж інтенцію. Цього можна досягти за допомогою виваженого підходу до вибору лексичних і синтаксичних засобів, які зберігають не лише зміст, а й особливості стилістичної спрямованості.

Також в процесі перекладу економічних текстів необхідно враховувати специфіку аудиторії, для якої цей текст призначений. Це може бути загальний читач, який може не володіти спеціалізованою термінологією, або ж фахівець, для якого точність і лексична спеціалізація є критично важливими. Стилiстична адекватність забезпечується не лише точним перекладом термінів і виразів, але й здатністю передати їх відповідність контексту, акцентуючи увагу на ключових аспектах повідомлення.

На основі проведеного аналізу, можна зробити висновок, що переклад економічних текстів потребує особливої уваги до стилістичних аспектів. Це включає не лише точну передачу економічних термінів, але й вміння зберегти загальну структуру та тональність оригіналу, забезпечити його легкість для сприйняття цільовою аудиторією. Застосування різних перекладацьких трансформацій, таких як додавання, заміна, перестановка та вилучення, дає можливість досягти цього, зберігаючи при цьому точність і ясність економічного дискурсу в перекладі.

У процесі дослідження методики навчання перекладу англomовного економічного дискурсу для студентів перекладацьких спеціальностей було визначено, що ефективно опанування перекладацькими навичками у цій галузі вимагає комплексного підходу, який включає врахування специфіки економічної термінології, лексико-стилістичних особливостей текстів і методів їх перекладу. Важливим аспектом є формування перекладацької компетентності, що включає здатність аналізувати економічний контекст, точно перекладати терміни та словосполучення, а також правильно адаптувати економічні реалії та культурні відмінності в текстах.

Розробка методики навчання передбачає використання спеціальних

вправ, спрямованих на розвиток навичок перекладу та роботи з “хибними друзями перекладача”. Важливу роль у навчальному процесі відіграє використання сучасних інструментів і технологій, що дозволяють удосконалити точність і якість перекладу, а також підвищити рівень практичної підготовки студентів.

В рамках цієї методики було розроблено низку вправ, які дозволяють студентам працювати над усуненням труднощів при перекладі економічних текстів. Вправи сприяють не лише розвитку теоретичних знань, але й формуванню практичних навичок, необхідних для виконання точного і адекватного перекладу економічного дискурсу англійською мовою. Це дозволяє студентам глибше зрозуміти специфіку економічних текстів та підготувати їх до професійної діяльності в умовах сучасного глобалізованого ринку перекладацьких послуг.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У ході дослідження було виявлено, що переклад економічного дискурсу є складним і багатогранним процесом, який потребує врахування специфічних лексико-стилістичних особливостей, структурних та функціональних характеристик тексту. Охарактеризувавши поняття економічного дискурсу, було встановлено його ключові риси, серед яких важливими є точність, формальність, а також специфічна термінологія, що відрізняє економічний дискурс від інших типів текстів.

Нами була охарактеризована система перекладу спеціалізованих текстів, зокрема економічних, що базується на певних принципах і стратегіях. Зазначено, що основними стратегіями перекладу є адаптація термінів, збереження стилістичної адекватності та відповідність загальному змісту. Було також розглянуто різні підходи до перекладу, включно з дослівним перекладом, трансформаціями та перекладом за допомогою перифразів, які використовуються для досягнення необхідної лексичної та стилістичної відповідності.

На основі цього дослідження можна зробити висновок, що перекладач має обирати методи перекладу залежно від конкретних труднощів, що виникають під час роботи з економічною термінологією. Труднощі, зокрема, пов'язані з неоднозначністю термінів, відмінностями в економічних концепціях між країнами, а також зі стилістичними вимогами до тексту. Лексичні трансформації відіграють вирішальну роль у передачі змісту з однієї мови на іншу, зберігаючи при цьому точність та професіоналізм тексту.

Під час дослідження також було проаналізовано стилістичні засоби економічного дискурсу, що важливо для забезпечення адекватної передачі оригінальної тональності та стилю тексту. Нами було розглянуто основні прийоми відтворення стилістичних елементів, включаючи метафори, епітети, порівняння, що сприяють більш чіткому сприйняттю та відображенню оригінального сенсу. Збереження стилістичної адекватності вимагає від

перекладача не лише мовних навичок, а й розуміння економічних процесів, що описуються в тексті.

У ході дослідження було також звернуто увагу на використання різних методів і прийомів при перекладі економічних термінів з англійської на українську мову. Особливу роль відіграють лексичні трансформації, зокрема калькування, запозичення, смисловий розвиток, що допомагають уникнути лексичних втрат і зберегти точність переданого змісту. Охарактеризувавши методи перекладу економічної термінології, ми визначили, що комбіноване використання декількох методів є найефективнішим підходом для досягнення адекватного перекладу, особливо коли йдеться про терміни, що не мають повного аналога в мові перекладу.

Нами була охарактеризована також важливість стилістичної адаптації при перекладі економічного дискурсу. Збереження стилістичних особливостей є ключовим фактором для передачі правильної тональності тексту, яка має суттєве значення для розуміння його цільовою аудиторією. Використання стилістичних прийомів, таких як порівняння, метафори та аналогії, дозволяє передати зміст з урахуванням культурних і мовних особливостей.

На основі цього дослідження можна зробити висновок, що правильний підхід до перекладу економічного дискурсу базується не лише на знанні мовних норм, але й на розумінні економічного контексту. Перекладач має вміти зберегти як точність термінології, так і стилістичну цілісність тексту, що створює додаткові вимоги до його професійних знань та навичок.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на аналіз впливу культурних особливостей на переклад економічних текстів, а також на розробку інноваційних методів адаптації термінології в умовах постійних змін світової економічної ситуації. Це допоможе забезпечити більш ефективну комунікацію у глобалізованому світі та підвищити якість перекладів, орієнтованих на різні аудиторії. Також дослідження в цій сфері можуть бути зосереджені на поглибленому аналізі адаптації економічної термінології у контексті глобалізації економічних відносин, що спричиняє появу нових термінів та

фразеологізмів. Актуальним є також вивчення впливу новітніх технологій на перекладацький процес, зокрема автоматизованих систем перекладу та їх здатності до збереження стилістичної адекватності при роботі зі спеціалізованими текстами.

Таким чином, робота висвітлює актуальність комплексного підходу до перекладу економічного дискурсу, який включає аналіз термінології, лексичних трансформацій та стилістичної адаптації. Вона підкреслює важливість застосування системних методів для досягнення максимальної відповідності оригінальному тексту та забезпечення його зрозумілості для цільової аудиторії.

Узагальнюючи, робота підкреслює значущість теоретичного та практичного підходу до перекладу економічного дискурсу, який базується на розумінні його особливостей, застосуванні ефективних стратегій перекладу та врахуванні стилістичних елементів.

Я, Волоснікова Наталія Миколаївна, своїм підписом засвідчую, що моя кваліфікаційна робота «Лексико-стилістичні аспекти перекладу англомовного економічного дискурсу» виконана з дотриманням усіх вимог до наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. Під час написання роботи я дотримувалась принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

SUMMARY

The master thesis considers the complexities and multifaceted nature of translating economic discourse, emphasizing the importance of accounting for specific lexical-stylistic features as well as the structural and functional characteristics of texts. The objective of the study is to highlight that the translation of economic texts requires a precise and formal approach, with particular emphasis on the specialized terminology that distinguishes economic discourse from other text types. The paper provides a detailed analysis of the concept of economic discourse, outlining its key features and demonstrating how they influence the translation process.

The thesis rests on recent research in the field of specialized translation and explores various principles and strategies essential for effective translation of economic texts. It should be noted that the main strategies identified include term adaptation, preservation of stylistic adequacy, and ensuring consistency with the original content. The research examines the challenges translators face, such as the need to balance literal translation, transformation techniques, and the use of paraphrasing to achieve necessary lexical and stylistic equivalence. The present paper concentrates on analyzing these strategies in depth, providing examples to illustrate their application in practical translation scenarios.

The research studies the problem of choosing the appropriate translation methods in response to specific difficulties encountered during the translation of economic terminology. Previous studies by translation scholars have indicated that economic texts often pose challenges due to the ambiguity of certain terms, differences in economic concepts across different countries, and the stringent stylistic requirements these texts must meet. This paper discusses the importance of selecting translation strategies tailored to these challenges to maintain the professional quality and accuracy of the translated text. Special attention was paid to the methods of lexical transformation, which play a significant role in conveying meaning across languages without compromising the original content.

The objectives of this thesis are to summarize the main principles behind

economic text translation, identify the key challenges translators face, and explore the methods that can be employed to address these challenges effectively. The empirical part of the study focused on finding out the reasons why some methods are more effective than others when dealing with specialized terminology. The results of this investigation show that translators often need to use a combination of methods to achieve a balance between preserving meaning and maintaining stylistic fidelity.

The methodological base of the paper covers a comprehensive analysis of translation strategies including literal translation, lexical transformations, and paraphrasing. This analysis gives grounds to assert that using a variety of approaches allows translators to address issues of term ambiguity and contextual relevance more effectively. The second chapter addresses the problems associated with translating economic terms and explores various solutions to these issues. It was found that while literal translation may sometimes suffice, complex economic texts often require more nuanced techniques to ensure accurate and professional translation.

The properties of economic terminology were investigated with particular attention to their adaptability during translation. The study revealed that certain terms may lack direct equivalents in the target language, necessitating the use of creative adaptation methods. These methods include semantic expansion, borrowing, and the creation of new terms that align with the context of the target language. The analysis of these strategies gives grounds to propose that a thorough understanding of the economic context and familiarity with both source and target languages are essential for high-quality translation.

To sum up, the study highlights that the translation of economic discourse is not a straightforward process but rather one that requires significant skill, knowledge of the field, and the ability to apply a range of translation strategies. The results of the study show that while literal translations may preserve basic meaning, they often fall short of conveying the stylistic nuances and complex ideas inherent in economic texts. The findings underline the need for translators to be flexible and adaptive in their approach, using a combination of translation techniques to achieve the best outcomes. This paper proposes a new approach to handling economic translation challenges that

emphasizes a blend of methods tailored to the specific context of the text.

The paper concludes by suggesting that future research could explore the integration of automated translation tools with traditional methods to see how this impacts the translation of economic texts. Such research could contribute to a more comprehensive understanding of how technology can assist human translators in maintaining both accuracy and stylistic integrity.

The master thesis highlights the analysis of stylistic devices in economic discourse, which is essential for ensuring the adequate transfer of the original tone and style of the text. The research studies the primary techniques for reproducing stylistic elements, such as metaphors, epithets, and comparisons, which enhance the clarity of perception and the accurate reflection of the original meaning. It is known that maintaining stylistic adequacy requires a translator to possess not only linguistic skills but also a deep understanding of the economic processes described in the text. This paper gives a detailed analysis of the necessary balance between language and content that a translator must achieve to effectively convey economic texts.

In the process of the research, special attention was paid to the use of different methods and approaches in translating economic terms from English into Ukrainian. The study stresses the fact that lexical transformations play a pivotal role in preserving the accuracy of meaning and preventing lexical loss. These transformations include calquing, borrowing, and semantic development, each of which contributes to maintaining the precision of translated content. The present paper concentrates on analyzing these methods, providing examples to illustrate their combined use. The thesis rests on the idea that employing a combination of these methods is the most effective approach for achieving translation adequacy, especially when dealing with terms that lack direct equivalents in the target language.

The objectives of the study also include examining the importance of stylistic adaptation when translating economic discourse. The research identifies that preserving stylistic features is a key factor in transmitting the correct tone of the text, which is crucial for the target audience's understanding. The use of stylistic techniques, such as comparisons, metaphors, and analogies, was discussed as a way

to convey the meaning while considering cultural and linguistic nuances. The thesis proposes that a translator must be adaptable in applying these techniques to ensure that the translated text resonates effectively with its intended readers.

Methodological base of the paper covers an examination of the importance of these stylistic devices and translation methods, providing a solid framework for future translators. The paper deals with exploring how the strategic use of calquing, borrowing, and semantic shifts can enhance the clarity and fidelity of economic texts. This comprehensive approach gives grounds for a flexible translation process, where various techniques are combined to match the context of the original text and ensure its correct reception in the target language.

To sum up, the results of the study show that stylistic adaptation and the combined use of various translation methods are fundamental for the effective translation of economic discourse. These findings indicate that translators need a blend of theoretical knowledge and practical skills to manage the complex nature of economic texts. The analysis of this thesis gives grounds for recommending the incorporation of multi-faceted translation techniques to handle economic texts successfully, ensuring their accuracy and relevance for the target audience. The research suggests that future studies could delve into the effects of integrating these techniques with automated translation tools to refine the overall quality of translated economic discourse.

Based on this research, it can be concluded that an effective approach to translating economic discourse relies not only on knowledge of linguistic norms but also on an understanding of the economic context. The paper highlights that a translator must be able to maintain both terminological accuracy and stylistic coherence, which imposes additional demands on their professional expertise and skills. This paper proposes that successful translation involves a comprehensive grasp of economic principles and the ability to adapt those principles to the translation process.

The present paper concentrates on analyzing the need for a balanced approach where translators ensure precision in terminology while preserving the stylistic unity

of the text. The thesis indicates that this dual focus supports a more effective translation outcome, especially when handling specialized texts intended for a varied audience. The results of the study show that translators face unique challenges in maintaining the integrity of both language and content, underscoring the need for a multi-dimensional translation strategy.

Future research could be directed at analyzing the influence of cultural nuances on the translation of economic texts and developing innovative methods for adapting terminology amid the constantly changing global economic landscape. Such research would contribute to enhancing communication effectiveness in a globalized world and improving the quality of translations tailored for diverse audiences. Additionally, further studies may delve into the deep analysis of economic terminology adaptation within the context of globalization, which often leads to the emergence of new terms and expressions. The thesis rests on the idea that understanding these evolving linguistic and economic dynamics is crucial for translators.

Special attention should also be paid to examining the impact of modern technology on the translation process, particularly automated translation systems and their ability to retain stylistic adequacy when handling specialized texts. The paper stresses the fact that these technologies, while useful, often face limitations when tasked with preserving the nuance and professional tone of complex economic texts. The analysis of current methodologies provides a foundation for integrating human expertise with technological tools to optimize translation quality.

To sum up, the thesis emphasizes the importance of a comprehensive approach to economic discourse translation, incorporating terminology analysis, lexical transformations, and stylistic adaptation. The research underscores the need for systematic methods to achieve a high degree of conformity with the original text while ensuring its clarity and accessibility for the target audience. The paper deals with the essential balance between linguistic accuracy and practical, real-world application, showcasing that both theoretical knowledge and practical skills are indispensable for effective translation.

Summarizing the findings, this study highlights the significance of both

theoretical and practical approaches to translating economic discourse. It shows that successful translation depends on understanding its distinctive characteristics, applying effective translation strategies, and paying attention to stylistic elements. The master thesis suggests that a translator's ability to blend various strategies and adapt to economic and cultural contexts plays a pivotal role in producing translations that meet professional standards and resonate with the intended audience.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Белікова О.Ф., Колесник А.О. Перекладацькі прийоми під час перекладу термінології наукових текстів Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. Київ, 2010. - № 1. - С. 719–727.
2. Бобошко Т. М. Блог як форма наукового спілкування. Лінгвістика ХХІ століття. 2016. С. 38–45
3. Боднар С.В. Мовні й соціокультурні особливості англомовного економічного дискурсу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія». 2015. № 19. Том 1. 2015. С. 24–27.
4. Голик С. В Науковий дискурс: основні напрями дослідження. Сучасні дослідження з іноземної філології. Ужгород, 2016. С. 45–49
5. Дубенко О.Ю. Порівняльна стилістика англійської та української мов : навчальний посібник. Вінниця : Нова книга, 2005. 224 с.
6. Дуднік Т. Англомовні запозичення в українській фінансово-економічній термінології та особливості їх перекладу. Науковий вісник Херсонського державного університету. Херсон, 2013. № 20. С. 245–248.
7. Землякова О. О. Лінгвостилістичні характеристики жанру англомовного корпоративного блогу автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. філол. наук : 10.02.04. Харківський нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна, 2010. 20 с.
8. Івасишин М. Р. Мультиmodalність англомовного коміксу: лінгвальний і екстралінгвальний виміри : дис. канд. філол. наук : 10.02.04. Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2019. 404 с.
9. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури: граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2004. 576 с.
10. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Частина 2. Лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні труднощі. Вінниця : Нова книга, 2001. 302 с.
11. Козлюк В.О. Історія становлення української економічної

термінології / Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган–Барановського // [Електронний ресурс]. Режим доступу: URL: http://www.rusnauka.com/10_NPE_2010/Philologia/62350.doc.htm 59

12. Кононець Ю. В. Вербально-візуальна єдність полікодових текстів. 2010. – Вип. 18. – С. 186–192.
13. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник. – В: Нова Книга. 2000 – 448с
14. Кухаренко В.А. Практикум зі стилістики англійської мови. Вінниця: Нова книга, 2000. 160 с.
15. Кучерова О.О. Плани змісту та повідомлення британського газетного новинного дискурсу (початок ХХІ століття) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.08. Львів, 2005. 21 с.
16. Ланова О.В., Каплун С.Д. Переклад спеціальної лексики сфери економіки з англійської мови на українську. Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського. Одеса, 2010. № 10. С. 47–52.
17. Левицький А.Е. Порівняльна граматики англійської та української мов. – К.: Освіта України, 2007. – 136 с.
18. Лут К.А. Аргументативність англомовного економічного дискурсу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія». Одеса, 2014. Вип. 8. Том 1. С. 133–135.
19. Лут К.А. Жанрова типологія англомовного економічного дискурсу. Нова філологія : збірник наукових праць. Запоріжжя : ЗНУ, 2012. Вип. 49. С. 133–136.
20. Лут К.А., Рябова К.К. Репрезентація аргументативності в англомовних наукових текстах. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія». 2018. № 35. Том 2. С. 24–27.
21. Макарук Л. Л. Мультиmodalьна лінгвістика: термінологічний апарат і вектори аналізу: 2015. С. 64–70.
22. Макарук Л. Л. Мультиmodalьність сучасного англомовного

масмедійного комунікативного простору : дис. д-ра філол. наук : 10.02.04. Запоріжжя, 2019. 635 с.

23. Макарук Л. Л. Універсальність мультимодальної лінгвістики. Сучасні тенденції фонетичних досліджень : збірник матеріалів IV Круглого столу з міжнародною участю (23 квітня 2020 р.). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. С. 16–19.

24. Матковська О. Перспективи лінгвістичних досліджень блогів, 2015. С. 128–131.

25. Методи сучасного перекладознавства : монографія / за заг. ред. д-ра філол. наук, проф. С. О. Швачко. Суми : Сумський державний університет, 2021. - 149 с.

26. Муравйова О.М., Кравцова Т.А., Обозна О.В. Особливості перекладу фінансово-економічних термінів іншомовного походження. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. Київ, 2013. № 2 (1). С. 246–253.

27. Основні методи перекладу складних економічних термінів та термінів– словосполучень [Електронний ресурс] / Режим доступу: URL: http://www.confcontact.com/2014-nauka-v-informatsionnom-prostranstve/fl4_yusuhno.htm

28. Пампура С.Ю. Мова англійських газетних заголовків: особливості перекладу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія». 2019. № 41. Том 2. С. 157–159.

29. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с.

30. Солдатова Л. П. Поняття “дискурс”: проблеми визначення. 2013. С. 32– 42.

31. Структурні особливості перекладу складних термінів фінансової лексики з англійської мови на українську. URL: http://files/image/konf_13/doklad_13_5_40.pdf (дата звернення: 19.05.2021).

32. Сурмін Ю. Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація,

2008.184 с.

33. Томахів М. В. Англомовний науковий дискурс: сучасний стан та перспективи подальших досліджень *Одеський лінгвістичний вісник*. 2015. Вип. 5(2). С. 154–157.

34. Фурт Д. Переклад економічної термінології з англійської мови українською: лексико-семантичний аспект. Теоретичні й прикладні проблеми сучасної філології. Випуск 8. Частина II. С.28-33. URL: http://elibrary.donnuet.edu.ua/1631/1/Furt_article_17_2019.pdf (дата звернення 28.09.2021р.)

35. Черноватий Л. М., В. І. Карабан, І. О. Пенькова, І. П. Ярощук Переклад англомовної економічної літератури. Економіка США. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. – Вінниця, НОВА КНИГА, 2007. – 416с.

36. Швачко С. О. Теорія перекладу: конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2013. 130 с.

37. Швачко С.О. Епідигматичний модус англійських числівників / С.О. Швачко// *Нова філологія*. Збірник наукових праць. – Запоріжжя: ЗНУ, 2013. №56. 241 с.

38. Юсухно І.С., Основні способи утворення неологізмів у сфері економіки. [Електронний ресурс] / Режим доступу: URL: http://www.confcontact.com/2014-nauka-v-informatsionnom-prostranstve/fl4_yusuhno.htm

39. Azucarera Agrees To Acquire Puleva In 590 Million Deal. *The Wall Street Journal*. 2000. URL: <https://www.wsj.com/articles/SB97224503645143515>.

40. Barthes, R. *Rhetoric of the image*. In *Image Music Text*. London: Fontana.

41. Bateman, J. J. Wildfeuer & T. Hippala. *Multimodality. Foundations, Research and Analysis: A Problem-Oriented Introduction*. Berlin: Walter de Gruyter. 2017

42. Bezemer J. & G. Kress. *Young People, Facebook and Pedagogy*:

Recognizing Contemporary Forms of Multimodal Text Making. In: M. 2017

43. Bezemer, J. & G. Kress. *Multimodality, Learning and Communication: A Social Semiotic Frame*. London: Routledge. 2016
44. Bezemer, J. & G. Kress. *Writing in Multimodal Texts: a Social Semiotic Account of Designs for Learning*. *Written Communication* 25 (2), 2008, 166-195.
45. Bezemer, J., A. Cope, G. Kress & R. Kneebone. *Holding the Scalpel: Achieving Surgical Care in a Learning Environment*. *Journal of Contemporary Ethnography*, 2014, 38- 63.
46. Broth, M., E. Laurier, & L. Mondada (Eds.), *Studies of video practices: Video at work*. New York: Routledge/Taylor & Francis Group (pp. 1-29).
47. *Can Stringer Stop Sony Malfunctioning?* *The Economist*. 2005. URL: [https:// www.economist.com/ unknown/2005/03/08/ can-stringer-stopsony-malfunctioning](https://www.economist.com/unknown/2005/03/08/can-stringer-stopsony-malfunctioning).
48. Carter R., Adolphs S. *Linking the Verbal and Visual: New Directions for Corpus linguistics*. *Language, People, Numbers*. 2008. p. 275–291
49. Cowan, K. *Multimodal transcription of video: examining interaction in Early Years classrooms*. *Classroom Discourse*, 6-21, 2014
50. Dicks, B., R. Flewitt, L. Lancaster & K. Pahl. (2011). *Multimodality and ethnography: working at the intersection*. *Qualitative Research*, 2011, 227-237.
51. Forceville, C. *Non-verbal and multimodal metaphor in a cognitivist framework: Agendas for research*. *Applications of Cognitive Linguistics*, 2006, 379-402.
52. Goodwin, C. *Action and Embodiment Within Situated Human Interaction*. *Journal of Pragmatics*, 1489-1522, 2000
53. Halliday M. A. *An Introduction to Functional Grammar*. London : Edward Arnold, 1994. 320 p
54. Hamilton M. *Expanding the New literacy Studies: Using Photographs to Explore*. *Literacy as Social Practice*. London : Routledge, 2000. P. 16-34
55. *Hidden Value Let Loose*. *The New-York Times*. 2005. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2005-11-13/hidden-valuelet-loose>.

56. Holsanova, J. (2012). New Methods for Studying Visual Communication andmultimodal integration. *Visual Communication 2012*, 251-257
57. Jakobson, R. *Selected Writings. Word and Language*. The Hague: Mouton andCo.
58. Jewitt C., Kress G. *Multimodal literacy*. N. Y.: Peter Lang, 2003. 196 p.
59. Jewitt, C. Towards a Multimodal Social Semiotic Agenda for Touch, In s. Zhao, E. Djonov, A. Bjorkvall and M. Boerils (Eds.) *Advancing Multimodal and Critical Discourse Studies: Interdisciplinary Research* Routledge: London. 2017 p. 79-93.
60. Jewitt, C., J. Bezemer & K. O'Halloran. *Introducing Multimodality*. London: Routledge, 2016
61. Kendon, A. *Gesture. Visible Action as Utterance*. Cambridge: CUP, 2004
62. Kontopodis, C. Varvantakis & C. Wulf. *Global Youth in Digital Trajectories*. London: Routledge.
63. Kress G. *Multimodality: A Social Semiotic Approach to Contemporary Communication*, London: Routledge, 2009. 236 p.
64. Kress, G. & T. van Leeuwen (2006). *Reading Images: A Grammar of Visual Design*. London: RoutledgeMavers, D: *Children's Drawing and Writing: The Remarkable in the Unremarkable*. London: Routledge. 2011
65. O'Halloran K. L. *Multimodal Studies: Exploring. Issues and Domains*, 2011. 270 p.
66. O'Halloran, K. & F. Lim. *Systemic Functional Multimodal Discourse Analysis*. In: In C.D. Maier & S. Norris (eds). *Texts, Images and Interaction: A Reader in Multimodality*. Mouton de Gruyter, 2014. pp. 137-153
67. Philip Morris Will Cut 2,500 Jobs, Plans \$630 Million Pretax Charge. *The Wall Street Journal*. 1997. URL: [https:// www.wsj.com/articles/SB881677702439932500](https://www.wsj.com/articles/SB881677702439932500). 15. Business Is Booming Almost Everywhere. *The Economist*. 2005. URL: <https://www.economist.com/business/2005/02/10/a-worldawash-with-profits>.
68. Serafini F. *Typography as Semiotic Resource*. 2012. P. 1–16.

69. Streeck, J., C. Goodwin & C. LeBaron. Embodied Interaction. Language and Body in the Material World. Cambridge: Cambridge University Press. 2011
70. University of Amsterdam [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.uva.nl/>.
71. Van Leeuwen T. Multimodality. New York : 2011. P. 668–682.
72. Van Leeuwen, T. Introducing Social Semiotics. London: Routledge. 2005
73. Van Leeuwen, Ten reasons why linguists should pay attention to visual communication. Multimodal discourse analysis, Washington, D.C.: Georgetown University Press. 2004, pp. 7-19
74. Ventola Eija, Charles Cassily, Kaltenbacher Martin Perspectives on Multimodality. John Benjamins Publishing, 2004. 249 p.

СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ

75. Борисюк Т.Б. Англо-український та українсько-англійський словник-мінімум економічних термінів ; за заг. ред. Т.Б. Борисюк та ін. Рівне : РДТУ, 2002. - 44 с.
76. Cambridge dictionary. URL: <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/brand-communication>
77. *Collins English dictionary*: J. Crozier, A. Grandison, C. McKeown, E. Summers, P. Weber. Glasgow : Harper Collins Publishers, 2008. 1040 p.
78. *International dictionary of Marketing*: editor D. Yadin. London: Kogan PageLtd, 2002. 442 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

Приклад вживання слова “Demand” в економічній літературі (Parkin

Michael. *Microeconomics*. 2016. Boston, Mass.: Pearson, 557 p/

Figure 3.1 shows the demand curve for energy bars. A **demand curve** shows the relationship between the quantity demanded of a good and its price when all other influences on consumers' planned purchases remain the same.

The table in Fig. 3.1 is the demand schedule for energy bars. A **demand schedule** lists the quantities demanded at each price when all the other influences on consumers' planned purchases remain the same. For example, if the price of a bar is 50¢, the quantity demanded is 22 million a week. If the price is \$2.50, the quantity demanded is 5 million a week. The other rows of the table show the quantities demanded at prices of \$1.00, \$1.50, and \$2.00.

We graph the demand schedule as a demand curve with the quantity demanded on the *x*-axis and the price on the *y*-axis. The points on the demand curve labeled *A* through *E* correspond to the rows of the demand schedule. For example, point *A* on the graph shows a quantity demanded of 22 million energy bars a week at a price of 50¢ a bar.

Willingness and Ability to Pay Another way of looking at the demand curve is as a willingness-and-ability-to-pay curve. The willingness and ability to pay is a measure of *marginal benefit*.

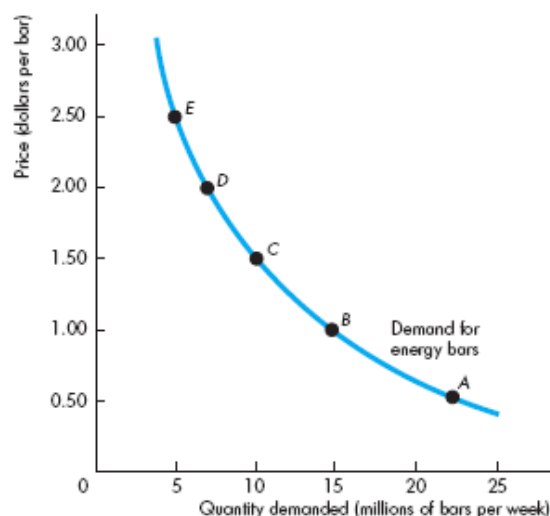
If a small quantity is available, the highest price that someone is willing and able to pay for one more unit is high. But as the quantity available increases, the marginal benefit of each additional unit falls and the highest price that someone is willing and able to pay also falls along the demand curve.

In Fig. 3.1, if only 5 million energy bars are available each week, the highest price that someone is willing to pay for the 5 millionth bar is \$2.50. But if 22 million energy bars are available each week, someone is willing to pay 50¢ for the last bar bought.

A Change in Demand

When any factor that influences buying plans changes, other than the price of the good, there is a **change in demand**. Figure 3.2 illustrates an increase in demand. When demand increases, the demand curve shifts rightward and the quantity demanded at each price is greater. For example, at \$2.50 a bar, the quantity demanded on the original (blue) demand curve is 5 million energy bars a week. On the new (red) demand curve, at \$2.50 a bar, the quantity demanded is 15 million bars a week. Look closely at the numbers in the table and check that the quantity demanded at each price is greater.

FIGURE 3.1 The Demand Curve

	Price (dollars per bar)	Quantity demanded (millions of bars per week)
A	0.50	22
B	1.00	15
C	1.50	10
D	2.00	7
E	2.50	5

The table shows a demand schedule for energy bars. At a price of 50¢ a bar, 22 million bars a week are demanded; at a price of \$1.50 a bar, 10 million bars a week are demanded. The demand curve shows the relationship between quantity demanded and price, other things remaining the same. The demand curve slopes downward: As the price falls, the quantity demanded increases.

The demand curve can be read in two ways. For a given price, the demand curve tells us the quantity that people plan to buy. For example, at a price of \$1.50 a bar, people plan to buy 10 million bars a week. For a given quantity, the demand curve tells us the maximum price that consumers are willing and able to pay for the last bar available. For example, the maximum price that consumers will pay for the 15 millionth bar is \$1.00.

Додаток Б

Приклади “фальшиві друзі” перекладача

Англійське слово	Хибний переклад	Вірний переклад
Accurate	Акуратний	Точний, правильний
Actually	Актуально	Насправді
Conductor	Кондуктор	Провідник
Complement	Комплемент	Додаток
Composition	Композиція	Склад
Data	Дата	Дані
Expertise	Експертиза	Компетентність
Expression	Експресія	Вираз
Intelligence	Інтелігенція	Інтелект, розум
Obligation	Облігація	Зобов'язання
Order	Ордер	Порядок
Personal	Персонал	Особистий
Prospect	Проспект	Вид, огляд, панорама
Reason	Резон	Причина
Activities	Активність	Діяльність
Actual	Актуальний	Фактичний
Accurate	Акуратний	Точний, влучний
Substantive	Субстантивний	Основний
Data	Дата	Дані
Decoration	Декорація	Відзнака, прикраса
Dynamic	Динамічний	Гнучкий, чинний
Intelligence	Інтелігенція	Розум
Dutch	Датський	Голландський
Protection	Протекція	Захист
Artist	Артист	Художник
Object	Об'єкт	Ціль, предмет
Subject	Суб'єкт	Питання, предмет
Direction	Дирекція	Напрямок
Fabric	Фабрика	Тканина

Додаток Г

У міжнародній практиці склалися стислі зашифровані аббревіатури, що відображають ставлення власника візитівки до адресата. На сьогоднішній день їх використовують досить рідко. Ці аббревіатури зазвичай розміщуються у лівому нижньому куті картки і пишуться латинськими літерами.

P.F. (pour feliciter) – вітання з нагоди свята;

P.R. (pour remercier) – виявлення вдячності;

P.C. (pour condoleances) – виявлення співчуття;

P.F.N.A. (pour feliciter Nouvel An) – вітання з нагоди Нового року;

P.P. (pour presentation) – заочне відрекомендування;

P.P.C. (pour prendre conge) – висловлення прощання у зв'язку з остаточним від'їздом із країни, коли прощальний візит не наноситься;

P.F.C. (pour faire connaissance) – виявлення задоволення відзнайомства;

P.R.V. (pour rendre visite) – підтвердження прийнятого запрошення;

P.F.V. (pour faire visite) – з бажанням зустрітися.

Волоснікова Н.М. Лексико-стилістичні аспекти перекладу англомовного економічного дискурсу : робота на здобуття кваліфікаційного ступеня магістра : спец. 035 – філологія / наук. кер. О. В. Бровкіна. Суми : Сумський державний університет, 2024. 81 с.